Sögur af ýmsu tagi.

Tíndar saman og færðar í letur af

S. J. AUSTMANN.

Arnljotur Bjarnsson
594 ALVERSTONE ST.
WINNIPEG, MAN

LIBRARY

WINNIPEG, CANADA, 1915
The Viking Press, Ltd.

655769

Arnljotur B. Olson

Formáli.

Eg hafði ásett mér að gefa út bók sem ekki yrði minni en 300-400 blaðsíður í sama broti og þetta hefti. En sökum hins erfiða árferðis sem nú gengur yfir allann heim, og er afleiðing hinnar miklu styrjaldar er nefna mætti Ragnarrökkur vorra tíma, sá eg mér ekki fært að gefa út meir en þetta eina hefti.

En ef það gengur út, og eitthvað raknar fram úr erviðleikunum, læt eg undir eins koma annað hefti, og verður í því framhald af sögum eftir Kristján Geiteying, og þjóðsögur sem aldrei hafa verið prentaðar. Eg skifti efninu niður í deildir. Í fyrstu eru draumar og fyrirbrygði; annari, sögur eftir Kristján Geiteying; þriðju, þjóðsögur; fjórðu, sannir viðburðir og þættir af ýmsum Íslendingum á síðustu öldinni; og fimta, það sem maður kallaði á Íslandi: "útlendar sögur."

Fyrstu 12 draumarnir í þessu hefti eru eftir mig, eða með öðrum orðum, mig hefir dreymt þá, og eru þeir svo sannir sem mér er hægt að segja þá. Eg er líka viss um að þeir draumar sem eg hefi skrifað upp eftir öðrum og eru hér prentaðir, eru líka sannir, því mennirnir eru áreiðanlegir, og engum almennilegum manni dettur í hug að ljúga upp draumum, því slíkt er engin frægð, heldur skömm og heimska.

Frásagnir á draumunum og orðaval varð eg að hafa að mestu leyti eftir því sem mér höfðu birst draumarnir í svefninum, og svo sagðir af öðrum sem þá höfðu dreymt.

Winnipeg, 20. marz, 1915.

S. J. AUSTMANN.

Arnljotur B. Olson

Arnljotur B. Olson

FYRSTA DEILD.

Draumar og fyrirbrigði.

Staddur í himnaríki.

Þegar eg var 20 vetra og vinnumaður hjá séra Þorsteini Þórarinssyni í Berufirði á Berufjarðarströnd í Suður Múlasýslu, dreymdi mig draum þann er hér fer á eftir:

Að vetrinum til hafði eg þann starfa á hendi að smíða alt sem fyrir kom á heimilinu og hirða lömbin. Lambhúsin voru yzt á túninu eða á "ytrihjáleigunni" sem kallað var. Þar hafði verið býli fyrir eina tíð, en var nú fyrir löngu í eyði.

Þá er lömbunum var beitt, voru þau höfð í brekkunum fyrir ofan bæjarþorpið og mátti sjá til þeirra af hlaðinu.

Það var á sunnudag, í apríl mánuði, 1881, að mig dreymdi draum þann er eg ætla nú að segja:

Eg hafði hleypt lömbunum upp í brekkurnar skömmu fyrir hádegið, kom svo heim, borðaði miðdagsverð, lagði mig svo upp í rúm og sofnaði.

Þá er eg hafði sofnað þótti mér að eg vera kominn í ókunnugt hús, svo langt að hvergi sást til enda, og sneri frá austri til vesturs. Á breidd virtist mér húsið ekki meir en svo sem 60 fet, (30 álnir). Veggir voru háir, ekki minna en 30 fet að [illegible]; þakið var hvelft og þiljað sem veggir plægðum borðum, sléttum og vel hefluðum. Veggir og þak var hvít málað, en í hvelfingunni voru settar stjörnur hér og þar og sýndust mér þær úr silfri einhverju því líku, en gólf var ómálað. Eftir miðju húsinu var borð svo langt sem augað eygði; á því var hvítur dúkur og fáeinir diskar og vínglös.

Ekki man eg eftir neinum glugga á húsinu, en þó var þar svo bjart að ekki minnist eg hafa nokkurntíma séð jafn bjart í neinu öðru húsi í vökunni. Langbekkir með bakbríkum voru um alt húsið og sneru þeir eins og bekkir í kirkjum alment, en gangur var til beggja hliða við borðið svo langt sem eg sá. Mér fanst eg ekki koma inn um neinar dyr, heldur vera horfinn þangað og stóð við norður vegg eða nálægt honum. Eg virti alt fyrir mér með svo mikilli nákvæmni sem mér var unt, og virtist mér húsið á þann veg er eg hefi nú þegar lýst fyrir yður.

En húsið var ekki tómt. Það var fullt af fólki sem alt lá á hnjánum og virtist vera á bæn, þó talaði enginn orð, og þarna var hljótt sem í dauðra manna gröfum. En hvar er eg; og hvernig hef eg komist hingað? Þetta voru spurningar sem nú komu upp í huga mínum. Eg stóð þarna ráðalaus og vissi ekki hvað eg átti af mér að gjöra. Átti eg að falla á kné og biðjast fyrir, eða átti eg að reyna að komast burtu héðan? En eg sá engar dyr. Skyldi eg vera kominn í himnaríki og hafa þó aldrei dáið? Þessar og þvílíkar spurningar komu upp í huga mínum, og eg leit yfir hinn mikla mannfjölda sem þarna var samankominn. Eg sá ekki framan í neinn því allir héldu höndum fyrir ásjónur sínar.

Enginn var í hvítum klæðum, því síður með vængi, en allir voru klæddir fötum eins og alment gjörist hér á vorri jörð. Og mitt í þessum hugleiðingum mínum, sá eg mér til mikillar gleði að einn karlmaður skamt frá mér leit upp og sá til mín. Þennan mann þekti eg vel. Það var Jón Gíslason frá Krossgerði, dáinn fyrir eitthvað 6-7 árum. Hann benti mér að koma til sín og krjúpa hjá sér. Þetta þáði eg fúslega og gekk þangað sem hann var og kraup við hlið honum. En eg gat ekki beðið þá strax, því enn hafði eg ekki gjört mér grein fyrir því hvernig eg hafði komið í himnaríki, sem eg þóttist nú fullviss um að vera staddur í. Eg hvíslaði þá í eyrað á Jóni: "Heyrðu kunningi, er eg kominn til himnaríkis?" Hann sagði "já" og meira ekki. Og nú datt mér í hug grein úr kverinu mínu er hljóðar svo: "Þeir sem verða lífs á jörðunni þegar dómsdagur kemur, deyja að sönnu ekki svo að sál og líkami skiljist að. Heldur verður þeirra forgengilegi líkami á einu augnabragði óforgengilegur." Já, þarna hafði eg það. Eg hafði náttúrlega orðið fyrir sömu áhrifum og þeir sem á jörðunni verða þa er dómsdagur kemur.

Og eg var komin í himnaríki svona fyrirhafnarlaust. Var ekki þvílíkt dásamlegt kraftaverk drottins? Og eg fór að hlakka til að sjá fólkið mitt, sem alt var dáið nema ein systir. Afar, ömmur, faðir, móðir, tvær systur og sex bræður; alt á fáum árum. Og eg sá eini sem eftir var í karlegg, var líka dauður. Eg hafði þó ásett mér að láta ekki ættina deyja út, og hafði augastað á efnilegri bóndadóttur á næsta bæ. Þetta fór alt sem leiftur um heila minn, og eftir því sem eg hugleiddi þetta betur fannst mér minna til þess koma að hafa dáið svona ungur. Eg var óánægður yfir því að hafa horfið svona skyndilega frá stúlkunni sem mér leist svo vel á, og eg var viss um að rendi ástaraugum til mín í hvert skifti og við sáumst. En eg hafði ekki beðið hennar og við vorum ekki trúlofuð. En eg hafði ásett mér að hún skyldi verða konan mín; og eg vissi að henni þótti vænt um mig.

En mitt í þessum hugleiðingum heyrði eg mannsrödd í austur átt, og leit upp. Sá eg þá að allur þessi ótölulegi manngrúi sem þarna var inni, var að rísa á fætur og setjast í bekkina. En langt í austri sá eg mann í hvítum klæðum; hann gekk í loftinu fá fet fyrir ofan borðið með hvíta dúknum, og var á vestur leið. Hann færðist nær og nær og eftir því sem hann nálgaðist mig betur, því meir fullvissaðist eg um að þetta væri Jesús Kristur.

Hann var nú kominn nærri þar sem eg stóð, og virti eg hann nú vel fyrir mér. Hann var góður meðalmaður eða hér um bil 5 ft. 10½ þuml. á hæð, hárið jarpt og sló rauðum lit á; það var hrokkið og liðaðist á herðar niður, var slétt áferðar og fór mjög vel. Hann var alskeggjaður og tók kampurinn niður á bringu, skeggið var lítið eitt rauðleitara en hárið; var vel kempt og fór mæta vel. Hann var í hvítri skikkju sem náði ofan á ökla og gat eg því ekki séð hvernig hann var limaður, en virtist þó alt fara saman, og gjöra hann svo glæsilegan sem framast var unt. Hann var rétt nefjaður og kinnbeinin ekki há. Hann var berhöfðaður og gat eg því vel séð höfuð hans og ásjónu. Höfuðið var fagurlega skapað og andlitið frítt og góðmannlegt. Hann virtist hér um bil 30 ára að aldri; var sællegur og sló roða í kinnar.

Hann var berfættur og sá eg naglaförin á ristunum og dálitla blóðrák frá sárunum. Líka sá eg naglaför á höndum hans og var eins og blóðlækir hefðu storknað á handarbökunum.

Eg þóttist nú ekki vera í neinum vafa um það að þetta væri Jesús Kristur, og datt mér þá í hug myndin á altaristöflunni í Beruneskirkju. Ó, hvað málarin hafði gjört sér ljósa grein um sköpulag Krists. Þvílík snild! Hann hlaut að hafa fengið innblástur frá Guði, annars hefði hann ekki getað málað svona snildarlega mynd af frelsaranum. Og eg virti fyrir mér þennan fríða, tignarlega og góðlega mann sem hafði stansað fá skref fyrir framan mig og stóð á langa borðinu með hvíta dúknum. Eg varð nú svo hrifin af því sem eg sá að eg í svipinn gleymdi stúlkunni minni. Kristur hafði heillað mig, og hann var sá brennipunktur er alt mitt sálarafl streymdi að.

En nú hóf hann upp hendur sínar og mælti á íslenzku á þessa leið:—"Bræður mínir og systur! Mér er fögnuður í því að kunngera yður að allir þeir sem hér eru inni eru verðugir að taka þátt í þeirri kvöldmáltíð sem yður er tilreidd. Allir nema tveir menn."

Kannske eg sé annar þeirra hugsaði eg með mér, en mér til mikillar gleði sá eg hann benda í norðvestur átt, en leit ekki þangað sem eg var, og um leið og hann benti í norðvestur áttina mælti hann ennfremur:—"Takið þá tvo menn sem þarna eru við dyrnar og flegið þeim í hin yztu myrkur, þar sem er óp og gnístran tanna."

Og eg horfði í sömu átt og Kristur horfði, og sá nú að margir karlmenn voru komnir í eina þvögu við norður vegginn nokkru vestar en eg var. Eg sá að þeir voru að reyna að koma út þessum tveim mönnum sem Kristur hafði sagt að láta skyldi út. En það gekk ekki greiðlega. Þeir brutust um hraustlega og börðu alt sem fyrir var, þeir hljóðuðu og var rödd þeirra grimdarleg, en þó hræðslukend. Eg gat ekki séð framan í þá að neinu marki, bæði voru þeir langt frá mér og svo voru utan um þá svo margir að bágt var að greina þá frá hinum. En alt í einu sá eg dyr opnast þar sem riskingarnar voru og tveimur mönnum var kastað út. og höfðu 3 eða 4 menn haft hendur á hvorum fyrir sig, og þeir æptu neyðaróp um leið og þeir foru út um dyrnar; en hurðin skall aftur á hælum þeirra og þá varð dauðaþögn.

En á meðan þetta skeði var eg einlægt að hugsa. Mér hafði aldrei komið til hugar, og því síður mundi eg hafa trúað því, þó einhver hefði sagt mér að Kristur mundi geta talað íslenzku. Hann sem var fæddur í Gyðingalandi, og uppalinn í Indíu, og eftir því sem eg bezt vissi hafði hann aldrei heyrt íslenzkt orð. Hann hafði verið líflátinn mörg hundruð árum áður en Ísland fanst, og samt talaði hann mitt móðurmál—Íslenzkuna! Og hverjir voru þessir vesalings menn sem voru fordæmdir? Skyldi það hafa verið þeir Baldvin "Heljarskinn" og Eyjólfur "illi". Mér duttu þeir í hug af því þeir voru þeir verstu menn sem eg þá þekti. Þeir voru að sönnu báðir lifandi, en mér datt í hug að þeir hefði orðið fyrir sömu áhrifum og eg. En eg hafði enga vissu fyrir að þetta væru þeir; mér aðeins duttu þeir í hug og fannst þeir eiga síst af öllum skilið að verða aðnjótandi þeirrar sælu sem börnum Guðs föðurs á himnum var tilbúin.

Nú heyrði eg Krist tala að nýju og segja:—Kvöldmáltíðin er til reiðu."

Eg hafði alla tíð staðið við hlið Jóns Gíslassonar, og hagaði mér alveg eins og hann, en enn var eg ekki farinn að biðja. Eg hafði svo margt að hugsa að mér kom engin bæn í hug.

Við gengum nú upp að borðinu með hvíta dúknum, ásamt öðrum fleirum sem þarna voru inni og var í mér mikil forvitni að sjá hvað hinir útvöldu borðgestir í himnaríki hefðu sér til viðurværis. Eg hafði trúað því að englar þyrftu enga fæðu, en nú heyrði eg Krist sjálfann segja "kvöldmáltíðin er til reiðu," og nú þurfti eg ekki að efa það. Þegar við komum að borðinu sá eg hvíta leirdiska hér og hvar; á diskunum voru fáeinar litlar kökur, og hjá hverjum diski var vínglas með rauðleitu víni í. Glösin voru svona vel hálf full. Ekki seður þetta sem á borðinu er allan þennan fjölda sem hér er inni, hugsaði eg með mér. En þá mundi eg eftir því að eg hafði lesið í nýja testamentinu að Kristur hafði eitt sinn satt 5,000 mans á tveimur smáfiskum og nokkrum brauðum, og þetta var náttúrlega alveg eins. Það var kraftarverk drottins sem hér réði öllu, og það var líka kraftarverk eða alviska Guðs að Kristur gat talað allar tungur, og mín góða móðir hafði kent mér margar bænir og fullvissað mig um að Jesús Kristur skildi þær. Eg sá nú að eg var heimskingi að vera að gjöra mér öll þessi þankabrot. Eg átti ekki að vera að því að leggja alt á metaskálar í huga mínum og vega möguleikann í kvintatali. Eg var nú kominn til himnaríkis, horfði nú á Jesús Krist, hafði heyrt hann tala og það á góðri íslenzku.

En nú datt mér eitt í hug. Mér hafði verið sagt af móður minni og öðrum að þeir sem dæðu og yrðu hólpnir, fengu hvít klæði, hörpur og vængi; en hér var ekkert þessu líkt. Engin var hvít klæddur, því síður með vængi.

En nú vorum við komin að borðinu. Tók nú hver og einn eina köku á milli fingranna og braut ofurlítið stykki úr henni, og lét hana svo til baka aftur, og dreypti á vínglasinu. Eg gerði hið sama. Braut lítinn mola úr einni kökunni, og lét upp í mig.

dreypti svo á vínglasinu, ekki þó meir en svo að mér rétt rann niður; en þetta var nóg saðning fyrir mig. Mér fanst að eg aldrei hafa verið betur mettur en einmitt nú. Enginn settist niður, heldur gengu allir að borðinu, brutu sér brauðmola og dreyptu á víninu, og hvorugt þraut. Það lækkaði ekkert í glösunum, og brauðið minkaði ekki; og þá er máltíðinni var lokið var farið að syngja, og þvílíkann söng hafði eg aldrei heyrt. Þetta var engla söngur og hann svo fagur að mér er ekki hægt með þeim orðum sem eg á völ á að lýsa því sem skyldi, og Jón Gíslason, sem aldrei hafði getað sungið þá hann var í lifanda lífi, söng nú svo vel að unun var á að heyra.

Engan sem eg sá þarna inni þekti eg nema Jón Gíslason. Eg satt að segja horfði ekki eftir neinum sköpuðum hlut. Augu mín fóru aldrei af Kristi nema þá er eg leit þangað sem riskingarnar voru, þá er verið var að láta út hina fordæmdu menn. En það fór fyrir mér við sönginn eins og bænagjörðina. Eg aðeins hlustaði á það sem aðrir sungu, enn reyndi ekki að syngja sjálfur, eg var einlægt að hugsa. Eg dáðist að því hvað Jesús Kristur var líkur því sem eg hafði ímyndað mér hann þá er eg var lifandi á jörðunni, en aftur voru hinir útvöldu alt öðruvísi en eg hafði gert mér von um. En hvað um það, hér leið mér vel og mér fannst eg vera alsæll. Eg vissi nú hvernig það var að vera í himnaríki og þó eg hefði gjört mér glæsilegar vonir um bústað í öðru lífi þá höfðu þær aldrei verið svona fullkomnar, unaðsfullar og dýrðlegar.

Og mitt í þessari himnesku sælu varð eg þess áskynja að þetta var aðeins draumur og eg grét eins og barn, og við grátinn í sjálfum mér vaknaði eg og tárin flóðu eftir kinnum mér. Þetta hafði aðeins verið draumur.

Eftir dauðann.

Það var um haustið í október 1897, að eg kom heim úr vinnu minni eins og oftar. Eg borðaði kvöldverð, hjálpaði konu minni með börnin og fór svo eins og alla aðra daga að sofa og fá mér hvíld. Andlega og líkamlega hvíld. Hvort mig fór strax að dreyma veit eg ekki, en það sem mig dreymdi var á þessa leið:

Mér þótti að eg eiga heima í borginni Seattle, á Kyrrahafsströndinni, og fara í fiskiróður með þremur öðrum mönnum. Formaðurinn var Íri, James McCoy að nafni. Hann var 40-48 ára að aldri, hár og herða breiður með langt hökuskegg en rakaða vanga. Hinir tveir voru ungir menn, rúmlega tvítugir, meðalmenn á hæð, en knálega vaxnir. Báðir voru þeir skegglausir og fríðir sýnum. Eg heyrði McCoy nefna þá "Tom" og "Jack" en síðar fékk eg að vita nafn þeirra að fullu.

Mér þótti við róa svo sem eins og eina mílu undan landi, og leggja veiðarfæri okkar, sem voru eins og beittar fiskilínur á Íslandi um það leyti sem eg kom til Ameríku 1882. Strax og við höfðum lagt, fór sjór að ýfast, og áður en nokkurn varði var öldugangur orðin svo mikill að við sáum okkur ekki annað fært en að yfirgefa línuna og halda til lands. Það var engin vindur, en voða hafrót var í aðsigi eða var nú þegar komið, og það svo magnað, að aldrei hafði eg á Austurfjörðum séð verra. Það elti nú hver holskeflan aðra, og við vórum efins um að við mundum nokkurntíma ná landi.

Við stýrðum samt undan og létum öldurnar klofna á eftur stefni bátsins. Við höfðum engin segl uppi. Þeir Tummi (Tom) og Jón (Jack) voru undir árum, en eg og "Jim" skiftumst á að ausa og stýra.

Báturinn brunaði nú áfram undan þessum voðalegu öldum og við vorum farnir að vona að enn mundi ekki komin okkar aldurtila stund. En þá kom alda svo mikil að bátinn fyllti, og við losnuðum allir við hann og tókum til sunds. Það síðasta sem eg sá til bátsins var það að brimrótið velti honum sem leiksoppi á ýmsum endum þar til hann hvarf mér sjónum.

"Nú er annaðhvort að duga eða deyja," hrópaði eg til félaga minna. "Við förumst allir en við deyjum eins og menn," svaraði James McCoy. Við vorum skamt hver frá öðrum og sáum hver til annars um stund.

Eg fór að hugsa um konuna mína og börnin. Ef eg skyldi nú drukkna hérna í hafinu, var enginn til að sjá um þau, og móðir þeirra svo að segja alslaus í efnalegu tilliti.

Eg mátti ekki undir neinum kringumstæðum láta lífið. Eg varð að lifa! Lifa fyrir blessuð börnin mín, og eg stælti nú hvern vöðva og mér fannst að mér aukast afl um allann helming. Eg synti brjóstsund og svam sterklega. Eg dró nú fram úr félögum mínum og bar mig nú óðum nær landi, og sagði eg þá við sjálfan mig: "Já, svona er það að hafa traust á sjálfum sér. Viljakrafturinn og sjálfstraustið eru tvö fyrstu skilyrðin fyrir öllu í lífinu. Eg skal komast í land, og börnin mín skulu ekki verða upp á heiminn komin, og þessir Ameríkumenn skulu sjá að Íslendingurinn kann að synda, og stendur þeim ekki á baki hvað hreysti snertir."

Og þessar glæsilegu vonir, sjálfstraustið og viljaþrekið, kveiktu nýtt ljós í brjósti mér. Ljós sem eg fann að leiða mundi mig framhjá boðum og blindskerjum í þessu voðalega ölduróti sem eg var að berjast í.

Eg var að berjast við dauðann, eg vissi það vel, en eg hafði ásett mér að láta hann ekki sigrast á mér. Eg var á besta skeiði, aðeins hálf fertugur og vildi ekki deyja; þó var það fjölskylda mín sem eg bar mest fyrir brjóstinu og vegna hennar varð eg að lifa; undir öllum kringumstæðum að lifa! Og nú var eg kominn fast að landi og hugði mig úr allri hættu. En þá kom kólfur mikill eins og til hliðar við mig og henti mér á klöpp sem var öðrumegin við fjöruna sem eg ætlaði að lenda í.

Þegar eg kom á klöppina handleggs brotnaði eg. Sá hægri hafði molast milli axlar og olnboga. Eg misti sundtökin og sjórinn fór að renna ofan í mig. Það var beiskur dauðdagi að deyja svona nærri landi, eða í landsteinunum, eftir þennan harða bardaga sem eg hafði háð við dauðann.

Það rann nú svo mikill sjór ofan í mig að mér fannst að eg ætli að springa. Eg var að reyna að berjast um, en það hafði nú ekkert að þýða. Eg var að gefa upp öndina og mér leið óttalega illa, stundin var þegar komin. Eg sá nú gufu mökk líða útaf líkamanum og verða eins og að dálitlu skýi, rétt fyrir ofan líkama minn, sem lá nú líflaus og var skolað fram og aftur af öldum hafsins, og þessi grái skýhnoðri sem eg hafði séð líða útaf líkamanum fór nú að stækka smátt og smátt að snúast í manns líkan; fór þetta hægt og gætilega, en þetta varð þó líkara mannsmynd með hverju augnablikinu, og eftir litla stund sá eg sjálfan mig í fullkominni stærð, og að öllu leyti eins og eg hafði verið í lifanda lífi. Eða með öðrum orðum: minn andlegi líkami hafði tekið á sig gerfi hins holdlega líkama. Á meðan þessi breyting gerðist hafði eg alla tíð meðvitundina. Hugsunaraflið og hin andlega sjón var í gufunni sem leið útaf líkama mínum. Eg vissi að þetta var sálin eða hinn innri maður og nú þóttist eg vita að til mundi vera annað líf.

Þetta var þó þvert á móti því sem eg hafði trúað í 12-15 ár. Mér hafði fundist alt benda til þess að líf hvers einstaklings væri á enda þá er hinir svo kölluðu hérvistar dagar væru þrotnir. Að öðru leyti en því er framleitt væri í afkvæminu sem einstaklingurinn skildi eftir sig.

Eg fór nú að virða sjálfann mig fyrir mér og sá eg fljótt að eg var alveg eins að útliti og eg hafði verið áður en eg drukknaði Eg var í gráu fötunum mínum með gráu húfuna mína á höfðinu.

sömu skóna á fótunum. Eg var á sömu stærð og áður og í einu orði sagt alveg eins, nema nú var eg andleg vera en hafði áður verið holdleg vera. Eða með öðrum orðum: sál mín var nú í andlegum líkama, en hafði áður verið í holdlegum líkama. Eg hafði sömu hugsun og skilning og eg hafði haft, en eg þóttist vita eða var hræddur um að þetta mundi dofna eða alveg hverfa þá framliðu stundir. Eg ásetti mér því að nota tímann vel og komast eftir eins miklu og mér væri unt. Rannsaka nú þá leyndardóma er eg vissi að stóðu opnir fyrir mér, en höfðu verið hulin ráðgáta þá er eg hafði verið í lifenda lífi. Eg hafði enga vængi, en eg fann að eg gat farið hvert sem eg vildi á svipstundu, og allt í einu var eg kominn þangað sem eg hafði átt heima, þó ekki inn í húsið mitt, heldur sveif eg fyrir ofan það og eg stanzaði, því nú sá eg tvo af drengjunum mínum úti; Jóhann var að rogast með Valtýr í fanginu, sem þá var rúmlega ársgamall, en Jói var 5 ára. Mér fanst að mér vera ómögulegt að skilja við blessaða drengina mína, það skar mig í hjartað eins og eg hefði verið í lifenda lífi. Mér datt í hug að biðja, þó eg hafði aldrei trúað á bænina, en reyna mátti það samt, og eg bað á þessa leið: "Heilagi himneski faðir, lát reiðar þrumur koma og slá til dauðs drengina mína svo þeir geti komið með mér. Mér er ekki hægt að skilja við þá, og get þó ekki með þeim verið eins og þú veizt."

En það varð engin breyting, drengirnir léku sér í grasinu, og litli Valtýr var að reita það upp með höndunum.

Eg verð ekki bænheyrður, eg sé það nú, hugsaði eg með mér, og það er líkast því sem enginn guð sé til, eða að minsta kosti ekki guð sem heyrir bænir þeirra sorgmæddu, og eg hætti að biðja, en kallaði til drengjanna: "Eg kem aftur að sjá ykkur ef mér verður það hægt," og eg sveif út í himingeiminn og var á einu augnabliki kominn svo langt að eg sá enga jörð, og þar mætti eg Rebekku Guðmundsdóttur, sem flestir Winnipeg Íslendingar kannast við.

"Komdu blessuð og sæl Rebekka," sagði eg. "Eg vissi það ekki að þú værir dáin. Hvað er langt síðan að þú skildir við jörðina?"

"Tvær vikur," svaraði hún.

"Og hvernig líður þér," spurði eg enn.

"Mér líður vel, en hvað er langt síðan þú andaðist," spurði hún.

"Aðeins fáar mínútur. Eg drukknaði í Kyrrahafinu."

"Og hvað ert þú að fara?" spurði hún ennfremur.

"Eg er að leita að helvíti. Nú ætla eg mér að fullvissast um það hvort slíkur staður er til. Þegar eg var drengur hræddist eg það, en eftir að eg kom til vits og ára, efaði eg að slíkur staður væri til, og þú ættir að muna að við áttum í stælum út af því. Þú trúðir biblíunni, en eg ekki, og nú er bezt að sjá og reyna hvort okkar hafði réttara fyrir sér."

"Þú finnur aldrei helvíti," sagði Rebekka brosandi.

"Því þá ekki?"

"Af því það er ekki til, þetta voru alt manna setningar til að hræða fólkið," svaraði hún.

"Er þá enginn djöfull til?" spurði eg.

"Nei, als ekki"

"En hvað er um Jesús Krist?"

"Kristur var góður maður, sem átti holdlegan föður eins og hver annar maður, en ekkert annað."

"Þetta sagði eg þér löngum. Við Únítarar höfum þá haft rétt fyrir okkur," sagði eg hróðugur. "En heyrðu mig Rebekka, er nokkur Guð til?"

"Ekki í þeim skilningi sem okkur var kent, á meðan við lifðum á jörðunni. Allir þeir menn sem lifað hafa verða að andlegum verum og eru sumir lægri, sumir æðri. En ein er æðst af þeim öllum og við getum kallað þessa veru Guð."

"Þetta eru góðar fréttir, og eg get dregið af því sem þú segir að til sé hvorugt hið svo kallaða himnaríki eða helvíti."

"Alveg rétt, það er hvorugur staðurinn til," svaraði hún.

"Vertu blessuð og sæl, Rebekka mín. Eg þakka þér fyrir upplýsingarnar. Eg ætla að fara lengra og vita hvort eg finn ekki fleiri sem eg get haft tal af, áður en eg fer ofan á jörðina til að kunngjöra þeim hvers eg hefi orðið vísari."

"Vertu sæll, við sjáumst aftur," sagði hún.

Eg var á sama augnabliki kominn enn þá lengra út í geiminn og þar mætti eg Rannveigu, sem nú er ekkja eftir Einar heitinn Guðmundsson, en bjó þá með manni sínum hér í Winnipeg.

"Komdu sæl Rannveig, ert þú þá hér. Það er skrítið að eg er að reka mig á fólk sem eg hélt að væri lífs á jörðunni. Hvað er langt síðan þú komst hingað?"

"Ein vika," svaraði hún. "En hvað er langt síðan þín sál skildi við líkamann," spurði hún.

"Eg veit það ekki fyrir víst, en mér er óhætt að segja að það eru aðeins nokkrar mínútur. En hvað margar get eg ekki sagt. Eg drukknaði í Kyrrahafinu."

"En hvar er konan þín og börnin?"

"Í Seattle," svaraði eg.

"En hvað ertu að fara?"

"Er á leiðinni til helvítis, eða réttara sagt er að leita að því."

"Þú mátt þá lengi leita," mælti Rannveig og brosti nú.

"Hvernig stendur á því? Það var þó sagt frá því í biblíunni, og þú og prestarnir og allur þorri fólks héldu því fram að biblían væri heilagt guðs orð."

"Já, við héldum það, en biblían er ekkert nema manna setningar."

"Og er þá enginn djöfull til, og ekkert helvíti?" spurði eg.

"Nei, als ekki. En ef þú trúir mér ekki þá spurðu að því manninn sem þarna stendur, honum er þér óhætt að trúa, hann er voldugur og góður andi, og hefir verið mörg ár í heimi andanna."

Eg leit við og sá eg þá að skamt frá mér stóð Abraham Lincoln, fyrrum forseti Bandaríkjanna. Eg þekti hann óðara af mynd hans sem eg hafði svo oft séð á jörðunni. Eg bað nú Rannveigu að vera sæla, og hvarf til Lincoln's.

"Sælir verið þér Mr. Lincoln. Eg er S. J. Austmann, íslenzkur maður, sem nýdrukknaður er í Kyrrahafinu. Eg er kominn til að fræðast af yður, og vil því spyrja yður nokkurra spurninga. Viljið þér gjöra svo vel og svara þeim?" sagði eg á ensku.

"Hvernig vitið þér Mr. Austmann að eg er Abraham Lincoln."

"Ó! Eg þekti yður undir eins af myndinni sem var svo víða í Ameríku, og jafnvel um allann heim. Þessi mynd af yður er alveg eins og þér eruð nú, og sjálfsagt hafið verið þá er þér voruð í lifenda lífi."

"Já, myndin af mér er býsna góð. En hvers viljið þér spyrja mig. Eg er viðbúinn að hlusta á það sem þér hafið að segja?"

"Fyrsta spurning mín er þessi: Er helvíti til?"

"Nei, als ekki."

"Er nokkur djöfull til?"

"Enginn djöfull, ekkert helvíti," sagði Mr. Lincoln og brosti til mín um leið.

"En hver var Jesús Kristur? Var hann ekki maður? Eða var hann guð og maður?"

"Maður eins og þér og eg. Hann var gáfaður maður og góður. Framfaramaður (Reformer) í orðsins fylsta skilningi."

"En er nokkur guð til?" spurði eg enn.

"Ekki í þeirri merkingu sem oss var kend á jörðunni. En eins og þér vitið verða allir menn að andlegum verum eftir dauðann, og öllum þessum verum ræður ein voldug og góð vera. Henni mætti líkja við volduga konunga á jarðríki, eða jafnvel kalla hana guð, þó ekki í þeim skilningi sem guð er biblían talar um."

"En verða þá allir jafn sælir eftir dauðann, úr því að engir fer til helvítis?"

"Nei, als ekki. Þeir sem lifa illa á jörðinni eru hafðir sér, og fá ekki að vara með hinum betri verum. En allir geta orðið sælir með tímanum, því eilíf útskúfun á sér ekki stað."

"Haldið þér ekki að eg sé af þeim útvöldu, eða tilheyri þeim flokknum sem er á hærra stigi, eða jafnvel hæzta stigi eftir dauðann?" spurði eg.

"Jú, vissulega. Þér væruð ekki að tala hér við mig ef annað ætti sér stað."

Þetta gladdi mig stórkostlega og mér fannst að öndum eins og mér mundi geta liðið vel í þessu ásigkomulagi.

'En heyrið þer mig, Mr. Lincoln. Eg er að hugsa um að bregða mér ofaná jörðina og kunngjöra þeim sem þar eru hvers eg hef orðið vísari. Má eg bera yður fyrir því sem þér hafið sagt mér?"

"Já, Mr. Austmann. Þér megið segja að Abrahanm Lincoln hafi sagt yður alt það sem eg hefi nú frætt yður um."

"Eg þakka yður kærlega. Verið þér í guðs friði," sagði eg á ensku og hneigði mig. Mr. Lincoln hneigði sig líka og sagði brosandi "good-bye."

Mér kom nú til hugar að fara heim til Íslands og segja séra Þorsteini Þórarinssyni, sem hafði fermt mig, og eg hafði verið vinnumaður hjá, hvers eg hafði orðið vísari, og eg afréð að bregða mér til Íslands; og á sömu stundu var eg kominn á Breiðdalsheiði. Þar þekkti eg mig vel; eg ásetti mér að koma við á Þorgrímsstöðum og hafa tal af Jóni Jónssyni, sem þar bjó og hafði verið mér samtíða hjá séra Þorsteini. Þegar eg kom á bæinn var Jón úti staddur, og kastaði eg kveðju á hann:

"Komdu blessaður og sæll Jón minn, þekkirðu mig ekki?"

"Jú, eg þekki þig. Þú ert Snjólfur, sem varst mér samtíða í Berufirði hjá séra Þorsteini. En mér finnst þú svo undarlegur og eg er hræddur við þig."

"Því get eg vel trúað, því eg er andi og er nú kominn ofan á jörðina til að láta ykkur vita að þessi trúarbrögð sem þið hafið hér er auma vitleysan. En eg sé á þér að þú ert hræddur við mig, og mér sýnist að það muni ætla að líða yfir þig. Eg held mér sé því bezt að fara. Vertu sæll, Jón minn."

Jón reyndi að segja, "vertu sæll," en var auðsjáanlega feginn að eg fór.

Alt í einu var eg kominn út að Eydölum, og stóð séra Þorsteinn úti á hlaði og var að fara ofan í vasa sinn eftir neftóbaksdósunum sínum.

"Komið þér blessaðir og sælir, séra Þorsteinn minn!" sagði eg um leið og eg kom í hlaðið.

"Komdu blessaður og sæll Snjólfur minn, viltu ekki fá þér í nefið blessaður," sagði presturinn um leið og hann ætlaði að taka í höndina á mér og kyssa mig, eins og hann oft gerði þá er eg var hjá honum.

"Þér getið ekki kyst mig, eða tekið í hönd mína, því nú er eg andi og kem frá heimi andanna til að kunngjöra yður og öllum mönnum hversu ástatt er hinummeginn."

"Þetta getur ekki verið, mér sýnist þú alveg eins og þú varst þá er þú varst vinnumaður hjá mér, Snjólfur minn. Þú hefir svo sem ekkert breizt, og andar tala ekki."

"Ef að þér haldið að eg sé ekki andi, þá er yður bezt að þreifa á mér," sagði eg.

Prestur ætlaði nú að taka í hönd mína, en greip í laust loft, og var þá sem honum brigði, en virtist þó ekki verða neitt hræddur.

"Jæja, Snjólfur minn! Hvað geturðu þá sagt mér í fréttum frá öðrum heimi, eða heimi andanna sem þú kallar. Þú ert víst sá fyrsti sem þaðan hefir komið ofan til vor á jörðina, og er það mikið gleðiefni, ef þú getur frætt okkur fávísa menn um þær mikilvægu ráðgátur sem við höfum við að stríða, og getum þó aldrei fengið fullvissu um."

"Það er eins og að þér séuð farnir að efa biblíuna. Eg man þó svo langt, að þegar þér voruð að ferma mig, að þér sögðuð mér og hinum börnunum að biblían væri heilagt guðsorð. En eg get nú sagt yður að sú bók er eintómar manna setningar, skrifaðar af ófullkomnum mönnum, eins og hver önnur bók. Það er enginn djöfull til, og ekkert helvíti"

"Eg trúði aldrei að þetta tvent væri til," sagði prestur, og tók nú duglega í nefið.

"Þér kenduð þó svo, og þóttust vera vissir um alt eftir dauðann, og allir áttu að fara í neðri staðinn sem ekki trúðu því sem þið prestarnir kenduð og hvernig stóð á því að þér kenduð það sem þér ekki trúðuð sjálfir?"

"Eg lagði af presteiðinn, og hann mátti eg ekki rjúfa, og svo hafði eg lifibrauð mitt af því að prédika—prédika Lútherska trú."

"Já, en þessi Lútherska trú er ljóta ruglið. Eg get nú sagt yður með sanni að það er hvorki til himnaríki né helvíti. Jesús Kristur var maður, og guð er alt öðruvísi en þér hafið gert yður í hugarlund."

"Það er enginn ávinningur fyrir nenn að trúa, heldur er það kærleikur til meðbræðra yðar sem gerir menn farsæla hér á jörðunni og sömuleiðis í öðru lífi. Því engin skyldi halda að allir verði jafn sælir eftir að þeir hafa skilið við líkamann. Eg ætla nú að biðja yður séra Þorsteinn minn að hætta að predika um trú á alt, nema yður sjálfa. Öll sú trúarjátning sem yður mönnunum er nauðsynleg er þetta: Trú á mátt þinn og megin, og breyttu við meðbróður þinn eins og þú vilt að hann breyti við þig. Ef þér gerið þetta, verðið þér farsælir hér á jörðunni og sömuleiðis fyrir handan landamærin. En nú verð eg að fara. Viljið þér gera svo vel og fara eftir ráðum mínum?"

"Já, það vil eg Snjólfur minn. En má eg þá segja að eg hafi talað við þig sem sendiboða til mín frá öðrum heimi?"

"Já, til þess kom eg, og verið þér nú sælir séra Þorsteinn minn."

"Vertu blessaður og sæll, Snjólfur minn. Guð almáttugur sé með þér."

Nú fer eg til Winnipeg, hugsaði eg með mér; og á sömu stundu var eg komin á hornið á Logan og Main strætum. Þar var samankominn hópur af konum jafnt sem körlum, að hlusta á stræta prédikara sem Wadell hét. Wadell var rauður á hár og skegg, meir en 3 álnir á hæð en ekki þrekinn eftir hæð. Hann hafði prédikað hér oft á strætum úti, og þóttist vera allra manna fróðastur um annað líf. Einkum var það þó helvíti sem hann lýsti fyrir áheyrendum sínum. Allir þeir sem ekki voru þvegnir í blóði Krists hér á jörðinni hlutu að verða eldsneyti andskotans í öðru lífi.

Ræða sú sem hann var nú að halda var eins og allar aðrar ræður hans, og þegar hann hafði lokið máli sínu gekk eg þangað og bað mér hljóðs. Sagði eg nú þeim að eg væri nýkominn frá öðrum heimi og gæti sagt þeim með sanni að alt sem þessi maður hafði sagt væri fjarri sannleikanum, og ætlaði eg að fara að skýra fólkinu frá því hvers eg hefði orðið vísari, þegar Wadell kom stikandi og hélt upp annari hendinni. Hann var nú auðsjáanlega fokreiður við mig, og hann kallaði hástöfum: "Maðurinn er drukkinn. Maðurinn er drukkinn! Eg skal veðja 1,000 dollars að þetta er falsspámaður! Lygari af verstu tegund! Þykist vera frá öðrum heimi. Hafið þið nokkurn tíma þekt aðra eins bíræfni.?

"Vertu nú meir en montið tómt, þú langleggjaði loddari, eg get ekki handleikið peninga, en eg skal fá mann að gjöra það fyrir mig, og við skulum mæta þér á Queens hóteli kl. 3 í dag, og eg skal veðja 1,000 dollars um það að eg sé andleg vera en ekki lifandi maður með holdi og blóði," sagði eg.

"Gott og vel, eg tek boðinu," sagði Wadell. "Eg skal mæta þér og manni þeim sem þú ætlar að fá með þér kl. 3 e.m."

En hvern átti eg nú að fá til að hjálpa mér í þessum vandræðum? Það var lítið um peninga á þeim árum og þar af leiðandi mjög fáir aflögufærir þó að viljinn væri góður. Eg átti að sönnu marga góðkunningja í Winnipeg, en þeir voru allir fátækir eins og eg.

Þó átti eg einn vin hér sem aldrei hafði brugðist mér, og þó hann væri fátækur varð hann aldrei ráðalaus. Þetta var Magnús Pétursson, prentari, og afréði eg að finna hann og biðja hann að hjálpa mér að útvega peningana, og starfa að þessu veðmáli fyrir mig, og í sömu svipan var eg kominn til Magnúsar og sagði honum hvernig ástóð fyrir mér. Magnús trúði mér ekki og hugði að eg væri að gera að gamni mínu. Honum, eins og öllum öðrum fannst það ómögulegt að andar töluðu og kæmu fram sem lifandi menn að öllu leyti.

En þá er eg hafði sagt honum alt af ferðum mínum og hann gat ekki þreifað á mér fór hann að sannfærast, en sagði mér að ekki vissi hann hvort hann gæti gert bón mína þó hann feginn vildi, en sagði að eg skyldi sjá sig aftur rétt fyrir kl. 2.30 e.m., en þá er eg talaði við hann þótti mér það vera rétt fyrir kl. 12.

Tíminn var ekki lengi að líða og eg var kominn til Magnúsar í annað sinn, og nú lá vel á honum og þóttist eg vita að honum hefði gengið vel að fá peningana.

"Jæja, kunningi, peningarnir eru fengnir og við skulum fara og vita hvort þessi Wadell þorir að mæta okkur eins og þú segir að hann hafi lofað þér" sagði Magnús, og var glaður í bragði. Það skein ánægjan af andliti hans yfir því að geta gjört þetta fyrir mig. Og nú vorum við alt í einu komnir í stofuna á Queens hótelinu, og þar sat Wadell og var að lesa morgunblaðið.

"Komdu sæll, kunningi, þetta er aðstoðar maður minn, Mr. Pétursson. Mr. Wadell og Mr. Pétursson. Mér er ánægja í því að gera ykkur kunnuga hvern öðrum," sagði eg.

Þeir tóku nú höndum saman og heilsuðust.

"Hafið þið peningana," sagði nú Wadell, sem virtist allur á nálum af forvitni.

"Já, eg hefi peningana. Við skulum leggja þá inn á einhvern bankann þar til veðmálið er til lykta leitt," sagði Magnús, og leit nú fast framan í Wadell. "Eg býst við að þú hafir með þér þína 1,000 dali eins og um var talað?"

"Þú hefir rétt að mæla. Þegar eg sé mér færi á að græða 1,000 dali með svona hægu móti stendur ekki á mér með skildingana," mælti langleggur mjög hroðugur.

"Við skulum þá koma hérna yfir á Merchants bankann," sagði Magnús, og fórum við allir þangað.

Þegar þangað kom fórum við inn í stofu til ráðsmannsins og sagði eg honum hvernig á veðmálinu stæði, og bað hann að geyma þessa 2,000 dali þar til væri dæmt fyrir rétti hvor hefði réttara fyrir sér Mr. Wadell eða eg. Bankastjórinn virtist sem steini lostinn, þá er hann heyrði þessa kynja sögu sem eg hafði að segja. Kallaði samt á einn af skrifurum sínum og sagði honum að taka peningana, sem allir voru í bankaseðlum. Magnúsi var nú gefin bankabók sem sýndi að hann hefði lagt inn 1,000 dali og Wadell sömuleiðis. En þó var ákveðið með skriflegum samningi að hvorugur gæti tekið peningana sína til baka. Annarhvor varð að tapa hverjum einasta dollar.

"Hvenær kemur málið fyrir rétt?" spurði bankastjórinn.

"Á morgun," sagði eg. "Eg fer nú að finna lögmann minn og eg vona að á morgun kl. 10 verði alt tilbúið. Þú mætir mér fyrir lögreglu réttinum á James St. Mr. Wadell og þar skulum við sjá hvor okkar ber hærri hlut."

"Eg verð þar líka," mælti bankastjórinn; það er ekki oft að maður hefir tækifæri að hlusta á slíkt réttarhald."

Eg sagði nú Magnúsi að eg ætlaði að fara og finna R. Bonnar og fá hann til að taka mál mitt að sér, og svo skildum við.

Eg var nú á sama augnabliki kominn inn á skrifstofu hins víðfræga lögmanns og stóð hann upp til að heilsa mér með handabandi og sagði um leið: "Hvernig líður þér Mr. Austmann, hvað er nú á ferðinni? eða við hvern hefir þú nú barist?"

"Engan," sagði eg.

"Ó! Eg hélt þú kæmir aldrei að finna lögmann nema þegar þú gefur þeim enskumælandi á kjaftinn," sagði Bonnar og hló. (Hann hafði tvisvar áður varið mig fyrir rétti, þá er mér var stefnt fyrir að berja Canadíska menn til óbóta).

Eg sagði nú Bonnar hvernig á því stóð að eg kom að finna hann, og ætlaði hann ekki að trúa mér frekar en aðrir. Þó sannfærðist hann þegar hann gat ekki þreifað á mér. Hann lofaði mér að koma í réttarsalinn kl. 10 morguninn eftir, og þar kvaðst eg ætla að hafa fyrir vitni menn þá er drukknað höfðu með mér i Kyrrahafinu. Svo kvaddi eg Bonnar og var horfinn til Seattle á einu augnabliki, og mætti eg þar i geimnum skamt fyrir ofan borgina James McCoy, sem drukknað hafði með mér.

Við köstuðum kveðju hvor á annan og fórum að spjalla um það hvað á dagana hefði drifið síðan við drukknuðum. Hann sagðist ekki hafa farið langt, heldur væri á sveimi i átthögum sínum þar á ströndinni. Eg leysti nú ofan af fréttaskjóðunni og sagði honum hvað á dagana hefði drifið síðan við höfðum farið i fiskiróðarinn til sællar minningar, og bað eg hann nú að koma með mér til Winnipeg, og bera mér vitni og helzt fá þá Jack og Tom að koma með okkur. Hann kvað það velkomið og sagðist vita hvar félagar okkar væru, og fundum við þá strax.

Við vorum nú alt i einu komnir í réttarsalinn í Winnipeg, og sat gamli Peebles í dómara sætinu og skrifarinn Aird var þar eins og vant var, og alt var umhorfs eins og eg hafði séð það fáum dögum áður þá er eg varð að mæta þar fyrir að hafa barið til óbóta innlendan náunga. Slagur sá var út af börnum okkar og var eg sektaður um fjóra dali. En þeim fjórum dölum hefi eg bezt varið á æfi minni. Bonnar varði mál mitt og þurfti að mæta fjórum sinnum fyrir réttinum. Og alt sem hann setti mér voru einir fimm dalir.

Eg sat við hlið Bonnars, og Wadell andspænis okkur, en hafði engan lögmann. Bonnar sagði mér nú að skýra frá hvernig á réttarhaldinu stæði, og sagði eg frá öllu sem fyrir mig hafði komið eftir að eg hafði skilið við þennan heim, og um upptök veðmálsins. Félagar mínir voru í vitna stúkunni og var James McCoy kallaður fram. En til þess að komast á þann stað er vitnin voru vanalega höfð, þurfti hann að ganga þvers yfir salinn og sá eg þá renna sjóinn úr fötum hans, og það sáust fótspor á gólfinu eftir blaut stígvélin. Þá er hann var kominn í vitna bekkinn, gekk hann þangað sem skrifarinn Aird var við dómara sætið og las Aird upp fyrir honum eiðinn, er hljóðaði svo:

"Eg, James McCoy, sver frammi fyrir hinum eilífa guði að segja sannleikann,, allan sannleikann, og ekkert nema sannleikann, svo hjálpi mér guð." svo beygði hann sig niður að biblíunni sem Aird hélt á til þess að kyssa hana, þó enginn heyrðist kossinn.

James McCoy lýsti nú fiskiróðrinum og sagði nákvæmlega frá því hvernig við allir fjórir hefðum farist í Kyrrahafinu. Og þá er hann hafði lokið máli sínu settist hann niður eins og hefði lifandi verið.

"Thomas Foster" var nú kallað af lögreglustjóra William Munro og kom hann að vörmu spori, sór eiðinn og sagði sömu sögu og James McCoy hafði sagt.

"John Gilbert" var kallað af W. Munro – nöfnin hafði eg gefið Bonnar áður en réttarhaldið byrjaði– og kom hann inn í réttarsalinn og varð m[illegible] rsýnt á hann. Maðurinn var einkar fríður sýnum og vel vaxinn, hafði verið þrjú ár í landsher Bandamanna og lært þar limaburð og snyrtimensku. Hann sór sama eiðinn og hinir félagar mínir og settist svo niður hjá hinum vitnunum.

Bonnar stóð nú upp og hélt snjalla ræðu og kvað hann að nú væri fyllilega sannað að skjólstæðingur sinn hefði unnið málið þar sem þrjú vitni hefðu komið fram sem öllum hefði komið saman um að eg hefði dáið á þeim stað og tíma er eg sjálfur hafði sagt frá.

Á meðan á réttarhaldinu stóð sat gamli Peebles dómari alveg agndofa og var sem hann botnaði ekki hið minsta í því sem fram hafði farið. En nú var eins og hann vaknaði af svefni við það sem Bonnar sagði og tók til máls á þessa leið:

"Það eru enginn lög til í landi þessu sem ákveða að draugar geti komið fram sem sækjendur eða verjendur, ekki heldur sem vitni í nokkru máli. Eg vísa því málinu frá og segi það dautt og ómerkt."

"Heyrðu mig, Mr. Bonnar," hvíslaði eg í eyrað á lögmanni mínum. "Eg beið aldrei lægri hlut fyrir neinum í lífinu, og mér þykir það hart ef eg verð undir í fyrstu sennu sem eg á í eftir að eg kemst í tölu hinna andlegu. Eg krefst þess að málinu sé frestað í viku og skal eg þá koma með lifandi menn sem skulu sverja í þessum réttarsal að þeir hafi jarðað mig. Eg veit hverjir gerðu það og þá get eg komið með hingað."

Þetta þótti Bonnar snjallræði og ávarpaði nú dómarann:

"Eg krefst þess herra dómari, að máli þessu sé frestað í eina viku og skulum við þá koma með lifandi menn. Menn með holdi og blóði sem geta fullvissað yður um að skjólstæðingur minn er andleg vera. Þeir fundu lík hans í flæðarmálinu og grófu hans jarðnesku leyfar. Yður ætti, herra dómari að þykja heiður að því að dæma í þessu máli sem er hið fyrsta sinnar tegundar síðan heimur byrjaði. Eg get sagt yður með sanni að eg er montinn yfir því að hafa þann heiður að vera við þetta mál riðinn"

Gamli Peebles leit nú alt í kringum sig, og sá að "draugarnir" sem hann kallaði voru kyrrir í sætum sínum og litu út sem lifandi menn. "Komdu hingað og lofaðu mér að taka í hendina á þér," sagði hann við McCoy, sem varð við tilmælum dómarans og gekk til hans. Karl fór nú að þreifa um hinn sýnilega áþreifanlega Íra og varð frá sér af undrun. "Eg er búinn með þig," sagði Peebles gamli og benti mér nú að koma til sín. Hann fór höndum um það sem honum sýndist vera líkami minn, en fann ekkert. Hann virtist vera alveg ráðalaus. Samt sem áður herðir hann nú upp hugann og segir: "Gott og vel, Mr. Bonnar. Eg skal fresta málinu í vikutíma."

Réttarhaldið var nú á enda, og fólkið fór að tínast út. Eg þakkaði nú félögum mínum fyrir alt ómakið, og bað þá að hinkra við því eg vildi verða þeim samferða vestur. Eg sagði við Bonnar að hann yrði að vera hér í réttarsalnum að viku liðinni.

Við félagar fórum nú út úr réttarsalnum á James stræti og vorum alt í einu komnir vestur til Seattle, og þar hitti eg fornkunningja minn, Bergvin Jónsson. Hann hafði verið einn af líkmönnunum og hann þurfti eg að finna.

Komdu sæll, Bergvin minn, þekkir þú mig ekki," sagði eg. Bergvin kiptist við, og varð auðsjáanlega hræddur. Hann hélt víst að eg væri afturgenginn og mundi ætla að ráðast á sig.

"Vert þú ekki hræddur, Bergvin minn, eg geri þér ekkert mein, heldur er eg kominn til að biðja þig bónar, og ríður mér á að þú gerir það sem eg bið þig um."

Eg sagði nú Bergvini hvernig stóð á fyrir mér, og bað eg hann að lána mér fargjald fyrir sig og annan mann til Winnipeg. Eg sagði að eg skyldi borga honum þá er eg hefði fengið mína 1,000 dali frá Wadell.. Það fór nú hræðslan af honum og kvaðst hann hafa gaman af að skreppa til hinna gömlu átthaga sinna Winnipeg; við fórum nú á stöðvar Northern Pacific járnbrautarfélagsins. Við gengum inn í skrifstofu þá er í eru seldir farseðlar, og spurði eg þann sem þar var hvað ódýrast fargjald hann gæti gefið mér fyrir tvo menn til Winnipeg og til baka aftur. Hann fór og sótti annan mann sem var stór, fallegur og leit út fyrir að vera valmenni. Eg sagði honum nú sögu mína, og bað hann í öllum bænum að láta mig fá niðursett fargjald. Hann hló að því sem eg sagði honum og kvað hann mig þann snjallasta þul er hann hefði fyrir hitt á æfi sinni, og sagðist hann skyldi láta mig fá farseðil fram og til baka fyrir 25 dali fyrir hvern mann. En sagðist skyldi hafa flutt þá fyrir ekki neitt ef hann vissi að saga mín væri sönn. Bergvin borgaði nú 50 dali fyrir tvo farseðla. Maðurinn sem með honum fór var ameríkumaður, Charles Adams að nafni.

Þeir fóru með járnbrautinni en eg fór eins og hugur manns í loftinu. En samt voru þeir mér jafnfljótir í förum, því á sama vettvangi vorum við komnir í sama réttarsalinn í Winnipeg og áður.

Það var sami dómarinn, og sami skrifarinn. Wadell var þar.

Magnús Pétursson, Mr. Bonnar, fréttaritarar frá dagblöðunum og margt fleira fólk.

Bergvin sór nú eiðinn að segja ekkert nema sannleikann, og sagði hann greinilega frá því að hann hefði verið einn af líkmönnunum, hefði séð mig rekin af sjó og grafinn 6 fet ofan í jörðina. Mr. Adams sagði alveg hið sama. Hann kvaðst hafa verið einn af líkmönnunum og séð mig jarðaðann.

Mr. Bonnar stóð þá upp og talaði langt erindi og snjallt. Kvað hann engan efa á því að eg væri andi, en ekki holdlegur maður. Sagði að sjálfur dómarinn vissi vel að svo væri, þar sem hann hefði ekki getað þreifað á mér. Hann sagði þetta hið undarlegasta og merkasta réttarhald sem fyrir hefði komið síðan heimur bygðist.

Dómarinn fór nú að japla til vörunum og segir síðan:—"Eg hlýt að viðurkenna það frammi fyrir öllum sem hér eru inni að eg álít það stóran heiður fyrir mig á mínum elli árum að hafa orðið þess heiðurs að njótandi að dæma í þessu máli, sem vafalaust er hið fyrsta í heimi þar sem framliðinn maður er annars vegar, en lifandi maður hinsvegar. Og úrskurður minn er sá að hinn framliðni maður hefir unnið,—unnið veðmálið—og hefir því fullkominn rétt að færa sér til eignar þá 1,000 dali sem um er að ræða." Bonnar brosti, og kinkaði kolli til mín, en Wadell varð rauður sem glóð í framan, en sagði ekki orð.

Eg bað nú Magnús að fara á bankann og taka peningana, borga Bergvini þessa 50 dali, sem hann hafði lánað mér, borga Bonnar sitt og taka svo það sem honum sýndist fyrir þenna mikla og mér mikils varðandi velgerning, en afgangnum skyldi hann koma til konu minnar og barna.

Þeir Bonnar og Magnús vildu ekki taka cent fyrir alla sína fyrirhöfn; það voru því 950 dalir sem ekkjan gat fengið eftir mig. Þetta var mér sönn gleði, en þó var eg enn glaðari yfir því að hafa verið sá fyrsti maður sem komið hefði niður á jörðina til að opinbera þann mikla leyndardóm og huldu ráðgátu sem menn höfðu verið að glíma við í fleiri aldir. Og eftir allt voru Únítarar næstir því að prédika sannleikann, og nafn mitt var nú ódauðlegt. Eg þóttist vita að það mundi verða í minnum haft meðan heimur stæði. Og í þessum unaðsríku hugleiðingum vaknaði eg, og eg trúði ekki sjálfum mér, að eg væri lifandi, en þetta alt draumur sem fram hafði komið við mig um nóttina, og eg var lengi að átta mig. En eg vaknaði hægt og rólega og þá gengur manni bezt að muna það sem mann dreymir.

Hvað lengi mig var að dreyma veit eg als ekki, en gæti þó bezt trúað að það hafi verið 1 til 2 stundir. Það mætti geta þess að dagblöðin hér í borginni fluttu fréttir þessar með stórum stöfum. Eg sá Tribune í svefninum, og hafði hún fyrirsögnina á þessa leið: "Undarlegt Réttarhald." En Free Press: "Maður frá öðrum heimi," og hrópuðu blaðadrengirnir þetta á strætunum og seldu mikið.

Arnljotur B. Olson

Eg sé sauðkindur í svefni.

Þegar eg var 13 ára, hjá móður minni, sem þá hafði verið ekkja í 7 ár, vantaði okkur eitt sinn tvær kindur. Veturgamla á og lamb, sem við héldum að hefði fent í byl sem var ný afstaðinn. Fénaður var kominn í heima haga og var það fé allt rekið í réttina áður en bylurinn skall á, nema þessar tvær kindur höfðu vantað fyrir bylinn eins og áður er sagt. En nóttina eftir bylinn dreymdi mig að eg gengi út með sjónum og væri að horfa hvort eg ekki sæi kindur þessar í klettunum fyrir ofan lálendið, og þegar eg kom í Hólsnesið, sá eg hvar tvær kindur voru að krafsa í snjóinn í torfunum vestan við Núpsdalinn. Eg sá að þetta voru kindurnar sem mig vantaði.

Um morguninn þá er eg vaknaði sagði eg móðir minni hvað mig hafði dreymt, og sagði hún mér að fara sömu leið og mér hefði þótt eg fara í svefninum; sagðist hún vita mörg dæmi til að draumar hefðu ræzt, enda var hún framúrskarandi draumspök kona.

Þegar bjart var orðið fór eg af stað út með sjónum sömu leið og mig dreymdi að eg færi um nóttina, og þegar eg kem í Hólsnesið sá eg tvær hvítar kindur í sama stað og eg hafði séð í svefninum. Eg fór svo þangað sem þær voru og var það langur vegur og illur. En eg taldi ómakið ekki eftir mér því þetta voru kindur móðir minnar sem mig vantaði. Alt gekk eftir því sem mig dreymdi nema það að mín sálarsjón í svefninum var það skarpari að í svefninum þekti eg kindurnar úr Hólsnesinu en í vökunni var hvorki mér né nokkrum öðrum dauðlegum manni slíkt mögulegt. Fjærlagðin var of mikil til þess.

Eg sé ær úr kvíjum í svefni.

Einu sinni sem oftar sat eg yfir ám í afrétt—í Krossdalnum—og annar drengur sem Guðmundur hét, og var Bjarnason. Þetta var skömmu eftir fráfærurnar. En það skall á níða þoka um daginn og mistum við tvær ær út í þokuna, og gátum ekki fundið þær um daginn, en nóttina eftir dreymdi mig, að við Mundi værum komnir með allar ærnar á sömu stöðvar og daginn áður, og fór eg nú að leita að þessum tveimur sem við höfðum mist. Við beittum ánum á "hrossamýrunum" og þar þótti mér eg skilja Munda eftir hjá hjörðinni en sjálfur fór eg uppá Fagradalsheiði og nálægt Grettistakinu, og þar spruttu þessar tvær ær upp undan fótunum á mér.

Daginn eftir fór eins og mig dreymdi. Við rákum ærnar á Hrossamýrarnar. Eg skyldi Munda eftir hjá ánum, gekk upp á Fagradalsheiði, þar lágu ærnar í dæld, og eg sá þær ekki fyr en eg var kominn fast að þeim, og þær spruttu upp undan fótum mér, alveg eins og mér virtist í svefninum.

Þetta kom þrá sinnis oft fyrir að eg sá svona í svefni, fé sem mig vantaði.

* * *

Ræninginn.

Eg var staddur í Árborg í Nýja Íslandi, sumarið 1912, og seig þar tvisvar í svefn.

Ardals-búar létu byggja skólahús sumarið 1912, og bað mig maður sá sem tók að sér bygginguna að koma ofan eftir og standa fyrir smíðinu; og eftir samningum og samkomulagi átti eg að koma ofan eftir 1. júlí, og gerði eg það. En þegar þangað kom var enginn efniviður kominn, og sagði eg við Stefán Guðmundsson er eg gisti hjá að eg tæki lestina til Winnipeg morguninn eftir, því óvíst væri hvenær efnið kæmi, sem alt átti að koma frá Winnipeg, því mér var ljóst að vöruflutningar gengu mjög ógreitt á milli þessara staða, og um kvöldið var mér og öðrum Íslending vísað til rekkju á miðlofti í húsinu, en ekki sofnaði eg fyrr en kl. 12-1. En þá er eg var sofnaður sá eg að dyrnar á svefnherberginu voru opnaðar, og inn gekk maður, og beint að hvílu þeirri er við Björn Erlendsson sváfum í. Hvílan var við glugga sem við höfðum opinn, og var eg fyrir ofan Björn og fast við gluggann með andlitið og sogaði í mig hið heilnæma og ylmandi loft er lagði inn um vírnetið er fyrir glugganum var. Netið var haft til að verja flugum inngang í húsið eins og kunnugt er öllum þeim sem í Ameríku hafa verið.

Og maður þessi er upplauk hurðinni skimaði nú um herbergið og gekk svo að hvílu vorri og beygði sig. Rétti fram hægri arm sinn og seildist upp fyrir B. E. eins og hann vildi þreifa um mig eða stínga mig. Þetta sá eg glögt þó eg hefði aftur augun og sneri mér frá honum og svæfi. Og mér datt óðara í hug að þetta væri ræningi sem hefði orðið þess áskynja að eg hefði komið frá Winnipeg og mundi hafa peninga, og mér duttu í hug börnin mín. Frá þeim mátti eg ekki deyja, þau voru sum af þeim svo ung ënn þá, að þau gátu ekki séð fyrir sér.

Eg ásetti mér því í svefninum að drepa þennan bófa svo hann ekki dræpi mig. Fantur þessi var réttlaus þar sem hann var að læðast inn á mig sofandi, annað hvort til þess að myrða mig, eða ræna, eða hvorutveggja.

Eg hafði aðeins fáa dollars í vasa mínum, en eg var vel klæddur þá er eg steig af lestinni, og ímyndaði eg mér að hann hygði mig auðmann vera, með fulla vasa af peningum. En eg stóð illa að vígi. Eg var vopnlaus, en þóttist vita að hann væri vopnaður. En þó var annað verra. Eg vissi að hann var vakandi, en eg sofandi. Þessar hugsanir foru sem leiftur í gegnum huga minn, og eg reyndi af öllum kröftum að vakna, en gekk það mjög tregt að mér fanst. En þó vaknaði eg nú og bilti mér við svo eg gæti séð framan í kauða þennan sem eg þóttist vita að stæði þarna yfir mér. Og eg hafði séð rétt. Það grillti í mann með holdi og blóði og í sömu stellingum og eg sá hann í svefninum. Þetta var milli kl. 1 og 2 um nóttina og mátti heita dimt í herbergi voru, og ekki sem skemtilegast að vakna við það að sjá mann standa yfir sér, hálfboginn með framréttan hægra armlegginn fast við nakið brjóstið á mér.

En eg misti ekki móðinn, og ætlaði nú að framkvæma það sem mér kom til hugar í svefninum, eða að minsta kostri gefa fantinum luskringu. En þá talaði hann og sagði: "Komdu nú blessaður og sæll. Þér er víst farið að leiðast." og sá sem talaði var H. B., maðurinn sem eg var ráðinn hjá. Hann hafði frétt að eg væri kominn og haft við orð að fara til Winnipeg aftur, því efnið hafði ekki komið.

Eg var stuttur í spuna við hann fyrir að læðast svona þegjandi inn á okkur B.E. og ávítaði hann harðlega fyrir það, en hann svaraði til öllu góðu, því maðurinn er mesta meinleysi. Það varð svo úr að eg beið og smíðaði skólann, og það sem eg sá í svefninum var hárrétt.

Er í Árborg en sé hvað skeður í Winnipeg.

Eitthvað tveim mánuðum eftir að mig dreymdi það sem síðast var ritað, dreymdi mig eina nótt að eg væri kominn í svefnherbergi; og í svefnherberginu var hvíla vel búinn. Koddar voru snjóhvítir, og drifhvítt línlak var brotið svo sem eins og 10 þuml. yfir rósótt stoppteppi er efst var af sængurfötunum. Gluggi var á herberginu og horfði til austurs, og dyrnar sem til hebergis lágu voru til vinstri handar við mig þar sem eg stóð og horfði á mann er lá á bakinu og snéri andlitið í vestur, en eg stóð andspænis honum. Eg sá nú óðara að þessi maður sem í sænginni hvíldi var A. P. Jóhannsson í Winnipeg, er eg var talsvert kunnugur.

"Ósköp er að sjá þig, Ásmundur. Það er eins og þú værir blóðrunninn. Þú ert fölur sem nár og ekki að sjá blóðdropi í andliti þínu. Hefurðu haft nasadreyra?" spurði eg.

"Já, eg hafi haft nasadreyra, og er því sem nær blóðrunninn." svaraði Ásmundur.

Skömmu síðar vaknaði eg og hugði þetta markleysu. En viku síðar kom kunningi minn frá Winnipeg norður til Árborgar, og fór eg að spyrja hann frétta. Maður þessi var L. Jörundsson og sagðist hann helzt segja það í fréttum að hann Ásm. Jóhannsson hefði verið langt leiddur hérna um daginn. Eg sagði honum nú að segja ekki meira því eg skyldi segja honum það sem mig hefði dreymt fyrir réttri viku. Og sagði eg honum nú hvað fyrir mig hafði borið í svefninum. "Þetta kemur alveg heim," sagði Á. J. Það var vika í gærkvöldi síðan Ásmundur fékk nasadreyra í síðara skiftið, og var þá því sem næst blóðrunninn."

Eg hafði séð rétt þótt 74 mílur væru á milli okkar Ásmundar. Eftir að eg kom til Winnipeg sagði eg Þorláki Nelson hvað mig hefði dreymt um Ásm. Jóhannsson þá er eg var í Árborg.

Lýsti eg nú öllu því er fyrir mig hafði borið, því eg vissi að Þ. N. var prýðis vel skýr og orðvar maður, og var kunnugri en nokkur annar öllu því er við bar hjá Á.J. því eg vissi að hann hafði þá sem endrarnær verið yfirsmiður á byggingum þeim er Ásm. var að byggja, þá er Ásmundur var fjærverandi, og eftir að eg hafði skýrt Þorláki frá því sem fyrir mig bar virtist hann vera alveg hissa.

"Það er eins og þú hefðir verið þar sjálfur. Það er ómögulegt að lýsa því betur," mælti herra Nelson.

Nú sagði Nelson, Á. Jóhannssyni frá því er eg hafði sagt honum, og bauð Ásmundur mér að koma heim til sín, og þáði eg það. Lýsti eg nú enn á ný því sem mig dreymdi og sagði þeim hjónunum að það hlyti að vera í svefnherbergi á öðru lofti hússins, á stafni þeim er fram vissi að götu, og hann hefði verið í syðra herberginu og sængin er hann hefði hvílt í hefði verið í suðaustur horninu. Höfuðgafl rekkjunnar hefði snúið í austur. Tveir koddar hefðu verið í rekkjunni og hann hefði hvílt á þeim norðari, og nær var glugganum.

Kona Ásmundar sagði að alt kæmi heim, og ómögulegt væri að lýsa þessu betur en eg hefði gjört. Var mér nú boðið að koma uppá loft og gekk eg rakleiðis þangað sem herra Jóhannsson hafði legið þá er hann var veikur, og því sem næst dauður úr nasadreyra. Alt var hér eins og eg hafði séð í svefninum, nema nú var herra Ásmundur Jóhannsson orðinn feitur og rjóður í kinnum. Við góða heilsu og jafngóður af bláðrásinni.

Rebekka Guðmundsdóttir dáin.

Þá er eg kom til Winnipeg fyrir 30 árum, kyntist eg þessari góðu og að mörgu leyti miklu konu, og höfum við öll þessi ár verið beztu kunningjar.

Eg ætla ekki að rita um æfi hennar, að minsta kosti ekki að þessu sinni. En eg ætla að segja lesendunum draum, sem mig dreymdi milli jóla og nýárs í vetur, og sem mér virðist ljóslega sýna að var nokkurskonar boðskapur til mín um það, að nú ætti Rebekka ekki langt eftir.

Eg var norður við Winnipeg Beach um jólin í vetur hjá vinum og venzlafólki, ásamt þremur yngstu börnum mínum. Og nóttina milli þess 26. og 27. síðastliðinn des. dreymdi mig þetta:

Mér þótti að eg vera staddur í fremur litlu húsi, sem var eitt stafgólf á hæð með háum kjallara undir. Eg sat í borðstofunni, sem sneri á móti suðri og var að lesa í bók. Eg vissi, að Rebekka sat í stóli á palli framan við húsið og var að prjóna. En Sigríður dóttir hennar var eitthvað að starfa niður í kjallara. Fleira fólk var ekki í húsinu. Eg vissi í svefninum, að það rann vatnsfall rétt framan við húsið, og eg heyrði straumniðinn þar sem eg var að lesa. Alt í einu heyrði eg Sigríði kalla: "Hún móðir mín datt í ána! Bjargið henni! Bjargið henni! Í guðs nafni bjargið henni!" Eg fleygði frá mér bókinni, sem eg var að lesa í og hljóp út um bakdyrnar og fram með hlið hússins, og sá eg þá, að Sigríður hafði höfuðið út um kjallaragluggann, sem til suðurs snéri. Það runnu tárinn niður eftir kinnum hennar og hún var auðsjáanlega hrædd og kallaði enn: Hún móðir mín datt í ána! Austmann, í guðs nafni reyndu að bjarga henni Eg lét ekki segja mér þetta tvisvar, því eg var á hraða ferð og ekki langt að fara.

Eg kom að ánni, sem rann beljandi og fossandi fast upp að pallinum, er var fyrir framan húsið. Áin var mjó, en vatnsmikil og straumhörð. En Rebekku sá eg hvergi, hvorki á pallinum fyrir framan húsið né í vatninu. Eg hljóp nú samt með straumnum, sem rann í suðurátt, en hvergi sá eg líkið. Mér fanst það sjálfsagt, að háöldruð kona, sem Rebekka var, mundi fljótlega hafa druknað í svona vatnsfalli. Og eg hljóp svo hart sem mér var unt með ánni, þar til hún endaði. Og hún endaði þannig, að það voru raufar í jörðina, sem vatnið rann í gegnum. En þó gat eg enga rauf séð svo stóra, að mannslíkami gæti farið í gegnum.

Mér þótti þetta kynlegt, að eg skyldi nú ekki finna líkið hér, og var að velta þessu í huga mínum, þegar eg sá hvar tveir menn komu úr sömu átt og eg hafði komið úr. Þeir gengu hratt [illegible] fljótt að; þeir höfðu sína rekuna hvor um öxl sér, og vo [illegible] skeifumyndaðar að framan, og af þeirri gerð, er notaðar eru alment til að grafa með. Menn þessir voru eftir útliti að dæma rúmlega þrítugir að aldri, vel í meðallagi á hæð, en heldur grannvaxnir. Báðir voru þeir skegglausir, en skolbrúnir á hár. Þeir virtust hér um bil jafn gamlir og jafn háir voru þeir. Búningur þeirra var alveg eins. Þeir voru í mórauðum eða moldarlituðum fötum, nýlegum að sjá eða alveg óbættum “Suðvest”-hatta höfðu þeir á höfðum sér jafn lita fötunum. En á fótum höfðu þeir stígvél, er náðu í sokkaband. Þeir voru að öllu leyti mjög líkir. Þó var annar lítið eitt þreknari um herðar, og með lið á nefi en hinn var réttnefjaður.

Eg snéri nú í áttina á móti þeim, en var aðeins búinn að ganga fá spor, þegar eg mætti þeim. Þeir tóku nú rekurnar af öxlum sér, og sá réttnefjaði sagði á íslenzku: “Hér skulum við grafa" og stakk um leið reku sinni í jörðina.

"Hvaðan komið þið?" spurði eg.

"Við komum frá Winnipeg," sagði sá réttnefjaði.

"Hvað er að frétta þaðan?"

"Það er líkfylgd á ferðinni," svaraði sá sami.

"Hverjir eru í henni?" spurði eg.

"Við tókum ekki eftir neinum, nema henni gömlu Rebekku."

"Henni Rebekku! Er það víst að þið sæuð hana?" hrópaði eg.

"Já, það er alveg víst, hún sat á líkkistunni."

"Lof sé guði! Hún hefir þá ekki dottið í ána og drukknað," sagði eg með geðshræringu.

"En hvað ætlið þið að gera hér?" spurði eg.

"Grafa gröf fyrir líkið, sem er á leiðinni hingað," svaraði sá hinn sami. Og fóru þeir nú báðir að grafa gröfina af mesta kappi, en eg vaknaði.

Eg kveikti ljós og horfði á úrið mitt, og vantaði það 10 mínútur í 2. En þá er eg horfði síðast á það áður en eg sofnaði, var það 1. En ekki mun eg hafa sofnað fyr en 15 mínútur eftir 1, eða jafnvel seinna.

Drauminn sagði eg morguninn eftir herra Helga Sturlusyni—sem eg dvaldi hjá—og konu hans, sem er móðursystir barna minna, sömuleiðis Jóni Kærnested, lögregludómara, sem þar á heima, og svo æðimörgum hér í borginni; svo ekki er hægt fyrir neinn að segja með sanni, að eg hafi búið þetta til eftir að Rebekka var liðið lík.

Hvað frásögnina snertir, get eg sagt með sanni, að eg er ekki í vafa um neitt. Ekkert er í þoku, heldur alt svo ljóst sem í vöku hefði gerst, og réði eg sjálfur drauminn þannig, að Rebekka ætti ekki langt eftir.

Aðrir hugðu þetta vera fyrir veikindum fólks hennar, og enn aðrir, að þetta væri marklaust rugl, eins og allir aðrir draumar.

Það fyrsta sem eg gerði, þegar eg kom í borgina norðan frá Winnipeg Beach, var að spyrja eftir Rebekku, og sagði kona mér, sem nýlega hafði séð hana, að hún væri frísk og við góða heilsu, og byggi í "cottage" næst við búð Guðmundar sonar síns, og Sigríður dóttir hennar væri hjá henni, en ekki fleira fólk. Þetta hús (cottage), sem þær mægður bjuggu í, lítur alveg út eins og það, er eg sá í svefniaum. Og í þessu húsi dó Rebekka.

Enn frá Vilhjálmi Stefánssyni.

Þess var getið í Heimskringlu, sem út kom 18. des. 1913 að Vilhjálmur Stefánsson hafi mist af skipi sínu, þá er hann var á dýraveiðum þar nyrðra, og skipið Karluk hafi hrakið undan veðri og ekki sézt þá er hann kom til baka að vitja þess.

Önnur fregn segir, að skipverjar muni hafa skilið við V.S. að fullu og öllu af ásettu ráði, því ekki hafi þeir verið ánægðir með að hafa hann fyrir foringja ferðarinnar. En hvort að nokkuð er hæft í þessu, segi eg ekki.

En nú ætla eg að segja draum, sem mig dreymdi, eða máske réttar sagt: segja það sem eg sá í svefni í haust:

Eg setti ekki á mig mánaðardaginn, því eg hugði þetta markleysu eina; þó er eg viss um að það var á milli þess 20. og 30. okt. og eg sagði þetta engum nema G. T. Jónssyni, sem þá var ritstjóri Heimskringlu, og getur hann borið mér vitni um, að það, sem eg nú segi, er ekki smíðað af mér síðan síðustu fregnir komu frá V.S. Og það, sem mig dreymdi er á þessa leið:

Mér þótti að eg vera kominn á óþekta sjávarströnd, og var þar hrjóstrugt mjög. Há fjöll voru í austurátt, en sjórinn fyrir vestan var allur ísi þakinn, svo langt sem augað eygði. En ströndin var marauð, og þar sá eg á að gizka 12 14 menn, og var einn af þeim Vilhjálmur Stefánsson, sem eg þekti óðara, því við erum vel málkunnugir. Hann var svo sem 100 fet fra hinum og hafði bagga á baki sér og byssu í hendi; Indíána skó hafði hann á fótum sér, með hásokka, er náðu í kné, utanyfir buxnaskálmunum. Sá eg strax, að Vilhjálmur var í illu skapi, því hann hristi hnefann í áttina til hinna, sem allir stóðu í hóp nema einn, sem var að kveðja þá, og hafði sá bagga á baki sér og byssu í hendi, og tölti hann frá hinum í áttina þar sem V. S. var, þá er mig bar þar að. Ekki heyrði eg, hvað þeir töluðust við, því eg stansaði spölkorn frá þeim. Eg þóttist nú óðara vita, að sundurlyndi hefði orðið með Vilhjálmi og mönnum hans, og þótti mér fyrir því. Hann var nú að fara frá þeim og einn maður með honum, og eg var ekki í neinum vafa um, að nú var eg staddur norðast í Alaska, og datt þá í hug að horfa eftir skipinu og sá eg það óðara; það var umkringt af ís, og sá eg fáeina menn á þilfarinu, og vissi eg í svefninum, að þeir sem á ströndinni voru, ætluðu sér um borð í skipið aftur og skilja Vilhjálm þarna eftir og einn mann með honum, og þá vaknaði eg.

Bifreiðarslysið.

Eins og öllum skynberandi mönnum hér í landi er kunnugt, er fyrsti mánudagur í september haldinn hátíðlegur; því þann dag skulu allir þeir, sem bera erviði og þunga dagsins fá hvíld, og þinn "ambáttarson og sá hinn framandi skulu endurnæra sig."

Og árið 1913, vildi svo til, að fyrsti mánudagur var fyrsti dagur mánaðarins og um morguninn þenna áminsta dag dreymdi mig það sem fylgir:

Mér þótti eg vera kominn á ókunnugan stað, þar sem eg hafði aldrei komið fyr. Þetta var skemtigarður með upphækkuðum setstokkum fyrir nokkur þúsund manns. Í garðinum var hringmyndaður skeiðflötur, er sneri frá suðvestri til suðausturs. Hringmál hans virtist mér vera svipað og í sýningargarðinum hér í Winnipeg, sem er hálf míla ensk. En það, sem þessi skemtigarður var frábrugðinn öllum öðrum skemtigörðum, sem eg hafði séð, var með þeim hætti, að kringum hann var engin skíðgarður einsog þó er títt í þessu landi. En í stað skíðgarðs var þéttur skógarrunni úr víðir, og virtist mér hann svo þéttur, að lítt mundi fært að komast inn í garðinn, nema um hlið, er til suðurs snéri, og var fyrir því ramgjör rennihurð. Þá komið var inn í garðinn, voru sæti öll til vinstri handar; en til hægri voru lágar byggingar með nærri flötu þaki, og datt mér í hug, að þar í mundu geymdir hestar eða bifreiðar. Því vita þóttist eg, að hér átti að þreyta kappreiðar af einhverju tagi.

Og eg vissi, að þetta var mánudagurinn fyrsti september, eða með öðrum orðum: Verkamannadagurinn; og ennfremur, að eg var staddur einhverstaðar í hinum sameinuðu ríkjum (Bandaríkjunum), því eg sá á hverri stöng stjörnu-randa fánann.

Þegar eg kom í garðinn, var kominn tíningur af fólki, og það kom svo smátt og smátt, þar til það var upptekið hér um bil tveir þriðju af öllum sætunum, sem þar voru; en ekki virtist mér fleira fólk en sem svara mundi 4—5 þúsundum.

Eftir að eg hafði beðið þarna nokkra stund, sá eg að úr hinum lágu byggingum, er voru við innganginn, var ekið 6 bifreiðum, og vissi eg, að þær áttu að reyna sig þarna á skeiðfletinum.

Rétt fyrir framan hina upphækkuðu setstokka, en þó hinumegin við akbrautina, var upphækkaður pallur með brjóstriði alt í kring, nema að norðanverðu. Þar var skarð í riðinu og var þar inngengið á pallinn, úr stiga, er vissi til pallsbrúnar á norðurhlið. Þar sá eg eitthvað sex menn og vissi eg að það voru menn þeir er dæma skyldu um kappreiðarnar, og fréttaritarar frá dagblöðunum.

Af þeim sex bifreiðum, er teknar voru út úr skálum þeim, er við innganginn voru og áður er lýst, voru fjórar svartar, og tveir menn í hverri, sem eg þóttist vita að vera mundu ekill og smiður, sem bæta skyldi reiðina, ef hún bilaði að einhverju leyti. Þessar fjórar svörtu reiðar fóru eftir skeiðfletinum á móti sólu, en hinar tvær með sólu, og vissi eg að þær áttu að mætast við norðurenda akbrautarinnar.

Þessar tvær reiðar er fóru sólarsinnis, voru mikið minni en hinar fjórar, og sat aðeins einn maður í hvorri. Sú, er fyr fór, var stálgrá að lit, löng og mjó, eða einkum að framan og hin rennilegasta. Í henni sat ungur maður, er mér virtist hinn fríðasti sýnum; en eg gat þó ekki séð vel í andlit honum, því fyrir augum sér hafði hann mikil og kúpt gleraugu og hlustarbjargir um vanga. En þessum manni var fagnað með lófaklappi og alskonar fagnaðarlátum. En þó virtist mér, að engin fagna honum jafnmikið og ung kona, er var vestast af hópnum og hin næsta mér, þar sem eg stóð og virti alt þetta fyrir mér. Kona þessi var á að gizka 23 ára að aldri, ljóshærð og fríð í andliti, en þó heldur veikluleg. Hún hafði með sér tvö börn; drenghnokka, eitthvað þriggja ára, og stúlku ársgamla. Þessi kona veifaði til hins unga manns, er sat í þeirri gráu, hvað eftir annað, og gerði hann hið sama til hennar; og þóttist eg vita, að þau væru gift, og þessi tvö börn, sem hún hafði með sér, mundu vera börnin þeirra. Og eftir að hann, þessi ungi maður í gráu reiðinni, hafði stanzað um hríð og veifað og tekið á móti veifum, hélt hann áfram, og hin reiðinn, sem var dreyrrauð að lit, kom nú fram á sjónarsviðið. Var þeim, er í henni sat fagnað, en þó hvergi nærri eins mikið einsog þeim í gráu reiðinni. Hann var að öllu leyti eins búinn og hinn. Var í gráum fötum og með gráa skygnishúfu á höfði, með bjargir fyrir augum og eyrum.

Nú sé eg að þessar tvær reiðar mæta hinum fjórum við norðvesturendann á skeiðfletinum og raða sér hlið við hlið. Síðan fara þær af stað og renna allar jafnt, hlið við hlið, þar til að kom að pallinum, þar sem sátu dómararnir. Heyrði eg þá að skotið var af skammbyssu, og vissi eg að það var markið, sem þýddi, að nú skyldu allir halda áfram, og farið hefði verið rétt af stað.

Var nú tekið á því, sem til var, og hver reið knúð öllu því afli, er vélarnar áttu til. Gerðist nú ryk svo mikið, að varla sást til bifreiðanna, þá er þær voru fjarst fólkinu. Var nú farið hring eftir hring, og fór nú sú hin gráa reiðin að draga fram úr öllum hinum; og þá er hún fór framhjá hinum upphækkuðu sætum, stóðu margir upp og veifuðu húfum, vasaklútum og hverju einu, er hönd á festi. Það sýndust allir ánægðir yfir því, að þessi ungi og fríði maður, í þeirri stálgráu, væri kominn á undan og stæði líklegastur til að ná verðlaununum, sem eg þóttist vita að vera mundu mikil.

Sú hin rauða hafði nú líka dregið fram úr þeim hinum svörtu, og var svo sem miðja vega milli hinnar gráu og þeirra svörtu, er á eftir voru.

Kona sú, er áður er getið, og sem eg ímyndaði mér að væri kona þess, er sat í gráu reiðinni, átti bágt með að halda dreng sínum hjá sér, sem var mesti ærslabelgur og vildi aldrei vera kyr. En það var fríður maður í sama bekk, og svo sem einsog 6 fet frá henni. Hann var í gráum fötum, með skygnishúfu á höfði samlita fötunum. Hjá honum sat forkunnarfögur kona, er eg hugði að væri konan hans. Þessi maður var sí og æ reiðubúinn að elta drengsa litla og bera hann til mömmu sinnar; og var sú hin föla kona, móðir drengsins, honum mjög þakklát fyrir hjálpsemina.

Það var sama ferðin á reiðunum. Þær keptust hver við aðra að vera á undan.

Sá hinn ungi maður knúði nú hina gráu á þá voðaferð, að slíkt hafði eg aldrei fyr séð, og sá í þeirri rauðu var lítið eitt eftir.

Nú varð moldrykið á skeiðfletinum svo þykt, að menn og reiðar sýndust einsog í móðu. Var nú sú gráa komin rúmlega hálfan hring á undan þeim, er síðast voru og einlægt dró í sundur með þeim.

Var nú lófaklapp og háreisti svo mikil að fólkið virtist ætla að ganga af göflunum.

Nú var hinn ungi maður, er fór fremst, kominn mjög nærri dómarpallinum, og beint á móti áhorfendunum. Var nú ferðin svo mikil, að sú gráa sýndist varla koma við jörðina.

En þá heyrðist hár smellur, og feitlægni maðurinn, er sat við hlið hinnar fögru konu og hafði verið að líta eftir drengnum fölu konunnar, mælti: "Þar fer fyrsta hjólgjörðin!"

Og sá ungi og fríði maður, er stýrði gránu, misti nú stjórn á henni. Rubber-gjörðin á afturhjóli hafði rifnað, og grána rakst á einn stólpann, er dómara pallurinn hvíldi á, og skálgraðist síðan aftur á bak út á miðja brautina, og í sama bili kom sú rauða með afar ferð og rakst á gránu miðja, og heyrðist nú brot og brestir. En áður en nokkurn varði komu tvær hinar svörtu með hræðilegri ferð, og runnu á þenna köst, sem var nú þarna fyrir.

Nú heyrðist hljóð og kvein. Alt var þarna í einni bendu: Fjórar bifreiðar og sex menn!

Hinar tvær svörtu, er síðast fóru, gátu stöðvað sig á að gizka 50 fet frá bletti þeim, er slysið vildi til.

Þeir fjórir menn, er voru í þessum tveimur reiðum, stukku nú út úr sínum fararskjótum og hlupu þangað, er brotalamið var.

Þetta var óttalegt!

Alt lág hvað innanum annað: Menn, brotin hjól og bognir ásar!

Alt virtist vera mölbrotið.

Sumir mennirnir voru dauðir; aðrir deyjandi!

Fólkið hljóp úr sætum sínum og þangað, er slysið hafði orðið. Margir báðu guð að hjálpa sér, og hrópuðu hástöfum. Einkum var það þó kvenfólkið, sem bar sig mjög illa, og fáeinar konur sá eg líða í ómegin. Hvítleita konan með börnin sín tvö stóð nú upp og þreif þau sitt í hvorn handarkrika. Hún, sem var svo föl og veikluleg, sýndist nú alt í einu verða svo styrk. Því börnin tók hún upp, sem þau væru fys, og hljóp með þau af einum setstokknum á annan. En aldrei hafði hún verið jafn föl og nú. Það var auðséð, að hún fór æðisflótta og eg vissi að hún var að flýja til mannsins síns,—mannsins, sem stýrt hafði gráu reiðinni og eg vissi að nú var dauður.

Alt var ys og þys Eg sá tvo menn flýta sér alt hvað þeir gátu Héldu þeir á sinni handtöskunni hvor, og vissi eg að þetta voru læknar, sem hafðir höfðu verið við hendina, ef eitthvert slys skyldi að höndum bera. Þessir menn hröðuðu ferð sinni til hinna deyjandi manna; ruddust fast um og hrökk fólkið frá þeim til beggja handa.

Skömmu síðar sá eg tvo menn borna á líkbörum út úr mannþrönginni og gegnum hliðið. Og eg vissi í svefninum, að 4 höfðu beðið dauða, en 2 slasast. Og eg [illegible] sömuleiðis, að báðir hinir ungu menn er stýrt höfðu hinum gráu og rauðu vögnum, mistu lífið, og sinn úr hvorri þeirri svörtu. Stýrimaður af annari, en smiður af hinni. En tveir höfðu slasast, en var þó hugað líf.

Nú fór fólkið að tínast burt úr garðinum, og eftir fáar mínútur var það alt horfið, og eg stóð þarna einn eftir og alla tíð í sömu sporum. Fór eg nú að hugsa um hið sorglega slys, er eg hafði verið sjónarvottur að, og sagði við sjálfan mig: "Skyldi nú þetta ekki verða til þess, að hætt verði þessum heimskulegu veðreiðum? Fjögur mannslíf töpuð og tveir aðrir lemstraðir! Og alt þetta til að skemta lýðnum og kitla tilfinningar hans.

En eg, sem er svo tilfinninga næmur og hættir við að komast í æstar geðshræringar, var nú svo kaldur og rólegur að hugsa um þetta hryllilega manntjón og sorgir þeirra, sem eftir lifðu. Vesalings ljóshærða konan, sú hin föla og veiklaða með tvö litlu börnin! Hún, sem elskaði manninn sinn svo heitt og fölskvalaust! Skyldi nú ekki hjarta hennar bresta líka, og blessuð börnin verða eftir föður-og móðurlaus?

Eg hugsaði um þetta alvarlega, og mín andlega sjón hafði aldrei verið jafn skörp sem nú. Eða að minsta kosti aldrei skarpari. Eg sá og skynjaði, að þetta svokallaða böl og andstreymi, er mennirnir mæta hér á jörðunni, er þeim sjálfum að kenna. Sumpart vegna heimsku þeirra; en þó meir vegna ilsku og ágirndar.

Skömmu síðar vaknaði Valtýr sonur minn, sem svaf hjá mér, og sagði eg við hann:

"Það verður bifreiðaslys einhverstaðar suður í Bandaríkjum í dag."

"Af hverju heldur þú það?" spurði hann.

"Ó, eg [illegible] það í svefninum rétt áður en eg vaknaði."

Sagði eg honum nú, hvað fyrir mig bar í svefninum.

En hann mælti: "Það er ómögulegt, að nokkur maður sjái það, sem ekki hefir skeð. Mér er alveg sama hvort hann er sofandi eða vakandi. Hefði slysið viljað til í gær væru meiri líkur til að þú hefðir á einhvern hátt orðið þess áskynja í vöku eða svefni."

En eg var sannfærður um, að það, sem eg sá í svefninum mundi að einhverju leyti rætast, og verð eg þó að segja, að eg er ekki hjátrúarfullur.

Eg sagði því við son minn:—"Bíddu bara við þangað til blöðin koma út í fyrramálið."

Drengsi hristi höfuðið og hló, og samtalinu var lokið.

Það komu engin blöð út á mánudagskveldið, því einsog áður er sagt, var þetta almennur hvíldardagur. En á þriðjudagsmorguninn var á fyrstu síðu prentað með feitu letri: "Voðaslys í Nashville, Tennessee. Fjórir menn biðu bana og tveir slasast hættulega í biðreiðarkappkeyrslu. Ótta og skelfingu slær yfir áhorfendurnar."

Síðan voru talin nöfn þeirra, sem lífið mistu og einnig þeirra, er lemstruðust.—Það lítur því að minsta kosti út fyrir, að draumurinn hafi ræzt, og það á sama dag og sama hátt, er mér þótti í svefninum.

Vatnspyttirnir.

Í febrúar árið 1914 þótti mér að eg vera á ferð. Það var komið undir kvöld og farið að dimma. Hvað eg var að fara eða hvert erindi mitt var veit eg ekki, eða get ekki gert mér grein fyrir. En vegur sá er eg fór eftir var breiður og sléttur og gekk eg hratt. En eftir að hafa gengið stundar korn steig eg ofan í þytt fullann af vatni, og fór eg á kaf í vatnið, en skaut upp fljótlega. Tók eg þá sundtök og synti í sömu átt og eg hafði farið áður enn eg datt í gröfina.

Eg var enga stund að ná landi, hinum megin, og hafði mjög litla erviðleika með að komast á þurt land; og var þar sami breiði og góði vegurinn og eg hafði farið eftir áður en eg datt ofan í þyttinn.

Vatnið rann nú úr fötum mínum, en slíku gaf eg lítinn gaum. Eg herti sporið og hélt í sömu átt og áður. En áður enn mig varði var eg kominn á grængolandi kaf í nýrri gröf er var á vegi mínum. Mér skaut upp eins og fyr, synti yfir pyttinn, en ætlaði aldrei að geta komist upp úr vatninu. En þá loksins að eg hafði komist á þurt land hélt eg enn í sömu átt. En skamma stund hafði eg gengið áður en eg féll í hinn þriðja pyttinn, sem var fullur af vatni eins og hinir. Eg synti yfir hann og gekk mjög greiðlega að komast á þurt land.

Eg hélt enn í sömu átt og áður og fór að hugsa um þessar tálmanir, sem orðið höfðu á vegi mínum, og sagði við sjálfan mig:

"Það gerir ekkert til hvaða þrautir verða á vegi mínum. Eg get ætíð yfirstigið þær, því eg trúi á mátt minn og megin."

Föt mín þornuðu nú óðum, og eg var orðinn jafngóður af því að hafa dottið ofan í vatns pyttina, og þá vaknaði eg.

Næsta morgun sagði eg við Klöru dóttir mína: "Annað hvort missi eg þrjú af ykkur börnum minum, eða þrjú af ykkur verða veik á einhvern hátt og sagði ég henni hvað mig hafði dreymt um nóttina, en hún mælti: "Þú hefðir ekki átt að segja mér þetta, það gerir mig hrædda, því eg er farin að trúa því að draumar komi fram, og vatn virðist ætíð verða fyrir illu. Mig dreymir má heita á hverri nóttu fyrir daglátum."

Eitthvað viku eftir að mig dreymdi þennan draum varð Jóhann sonur minn að fara á spítalann af botnlanga veiki. Hann var skorinn upp. Gekk það ágætlega og varð hann jafngóður eftir tvær vikur. Um það leyti sem Jóhann var orðinn jafngóður af uppskurðinum, varð Helga dóttir mín veik í augunum, gekk hún til læknis í þrjá mánuði og varð seint og um síðir jafngóð.

Skömmu eftir að Helga veiktist var Valtýr sonur minn að leika Hockey. Sló hann þá glanni nokkur með sopptrénu svo Valtýr handleggs brotnaði.

Enn hann gréri fljótt og varð jafngóður eftir litinn tíma.

Það er því ekki hægt annað að segja en að draumurinn rættist eftir því sem eg réði hann. Mér gekk verst að komast upp úr mó-pyttinum, og Helga var önnur í röðinni og það gekk verst að lækna hana.

Vatnsflóðið.

Seint í febrúar, eða nóttina milli þess 26 og 27, 1914, þótti mér að eg vera staddur í fjarska stóru húsi, sem var í smíðum, og því sem næst fullgert. Eg vissi í svefninum að þessi mikla bygging átti að heita Strathcona Höll. Heitin eftir lávarði Strathcona, sem þá var fyrir skömmu dainn. Byggingin var að mér þótti þrjú stafsgólf á hæð, og vönduð mjög að allri gerð.

Eg vissi að þar voru svefnherbergi, baðherbergi, rakarastofa, borðsalur; líka vissi eg að þar ætti að vera salur sem kaupa mátti í vín og tóbak. Á neðsta gólfi var danzsalur, furðulega mikill, og þar voru ótal menn að vinna. Margir af þeim voru að negla seinna lagið af gólfborðunum sem voru tvo þuml. á breidd, og söguð úr beinhörðu sikurtré (Maple).

Mér fanst að þarna vera alskonar iðnaðarmenn, svo sem málarar, blísmiðir, tinsmiðir og trésmiðir; en þó voru trésmiðirnir lang flestir, og var eg einn af þeim. Með mér vann einstaklega fríður Englendingur, og vorum við að ljúka við stiga þann er vissi til miðloftsins. Var stiginn á milli danzsalsins og stofu þeirrar er eg vissi að selja átti í vín og vindla. En þar voru engir að vinna, en danzsalurinn var alveg fullur af fólki, bæði þeim sem voru að vinna þar og svo áhorfendum.

Allir þeir áhorfendur sem þarna voru, sá eg að voru vel klæddir. Iðnaðarmennirnir voru í þeim fötum sem þeir eru vanalega í undir slíkum kringumstæðum. Trésmiðirnir voru allir á hvítum skyrtum með stífaða kraga, og hvítum svuntum til að hlífa fötum sínum. Málararnir voru allir á hvítum strigafötum, en tinsmiðirnir og blísmiðirnir í sínum bláu strigabuxum.

Eg var að horfa á þennan mikla hóp sem þarna stóð eða hreyfði sig í hinum mikla danzsal. En þá komu tveir menn til mín og félaga míns. Eg heyrði undir eins á málfæri þessara tveggja manna að þeir voru Englendingar. Þeir voru báðir ljóshærðir, eins og flestir Englendingar. Annar var ungur maður, tæplega tvítugur og meðal maður á vöxt. Hinn leit út fyrir að vera hálf fertugur eða þar um; stór maður og greindarlegur. Þessi maður tók til máls og sagði "Var það ekki leiðinlegt að sá maður sem hafði hér stjórn á öllu skyldi fara frá? Hann var þó vel til þess fallinn að segja fyrir verkum."

"Víst var það illa farið, og mér segir svo hugur um að það hafi slæmar afleiðingar í för með sér," sagði eg.

"En heyrðu, kunningi! Hefir þú enga hugmynd um hver eigi að taka við stjórn, og stýra þeim mikla mannfjölda sem hér vinnur," spurði eg.

"Nei, als ekki. En eg er þó viss um eitt, og það er að enginn sem hér vinnur fær þá stöðu. Sá sem tekur við stjórninni kemur einhverstaðar að, og verður ráðinn af þeim sem eiga þessa Höll."

Félagi minn, sem þagað hafði til þessa, þótti nú víst mál komið að hann legði orð í belg og sagði: "Já, hann var blóðugt valmenni og helvíti hvítur drengur!"

Lengra komst hann ekki, því nú sáum við að inn um bakdyrnar á höllinni komu sex karlmenn og ein kona. Þessar bakdyr voru fjarska víðar með staf í miðju, og vissi eg að hurðirnar áttu að leggjast á þennan staf eins og títt er í þessu landi þar sem er tvídyri.

Danzsalurinn þar sem flestir voru að vinna var við bakdyrnar, þar sem þetta fólk kom inn um. Undireins og við sáum þetta fólk koma, hættum við að tala saman, því við þóttumst þess fullvissir, að menn þeir er nú gengu inn í Höllina mundu vera eigendurnir, og það væru þeir sem borguðu oss fyrir vinnu okkar, og nú ætti bezt við að láta hendur standa fram úr ermum.

Þessir tveir sem höfðu verið að tala við mig og félaga minn foru nú þangað sem þeir höfðu verið að vinna; einnig tókum við til starfa, en þó gaf eg fólki þessu góðan gaum og virti það vel fyrir mér.

Karlmennirnir voru allir í dökkum fötum, nýlegum að sjá, og gerðum úr bezta efni; þeir höfðu allir háa silki hatta á höfðum sér, og svarta glófa á höndum, eins og tíðkast hér í landi að líkmenn hafi við jarðarfarir. En konan sem með þeim var, gekk rétt á eftir þeim. Hún var klædd sorgarbúningi frá hvirfli til ylja; og hékk sorgar blæjan frá hattinum niður á bakið eins og tíðkast. Svarta glófa hafði hún á höndum og hélt á kolsvartri sólhlíf.

Þessir sex menn gengu hægt og gætilega, en skimuðu þó í allar áttir Þeir voru mjög alvarlegir og töluðu ekki orð frá munni. Einn af þeim var digur í meira lagi, og hafði ístru mikla. Eg sagði þá við félaga minn: "Heyrðu kunningi! Helduðu ekki að þessi ístrubelgur sem þarna fer, eigi að hafa á hendi vínsöluna hér. Hann hefir víst sopið úr nokkrum bjórbollum kauðinn sá."

"Þessi blóðugi náungi er of blæðandi sorgbitinn til þess að selja blóðugan bjór í þessari blóðugu* höll. Sér þú ekki hvað hann er blæðandi hnugginn, eins og þau eru öll þessi hjú sem þarna koma. Þau eru öll í sorgarbúningi, það gengur einhver fjandinn að þeim."

Öllum þeim sem inni voru varð starsýnt á þessa sex menn og konuna sem á eftir þeim gekk. Það var eins og engin ætti von á þeim, og engin virtist vita hvernig á þeim stóð. Höllin snéri beint austur, eða því sem næst, getur verið að hún hafi snúið lítið eitt til suðurs. Þetta sorgbitna fólk kom inn um vestur endann, því fram stafninn snéri í austur átt. Það gekk nú í gegnum danzsalinn sem var málaður snjóhvítur og að stiga þeim er við félagi minn vorum að vinna við. Það kom eins og hik á þann er fremstur var rétt eins og hann ímyndaði sér að stíginn væri ekki nógu sterkur fyrir þau. Mér virtist allir mennirnir um fimtugt og konan eins. Öll voru þau sorgbitin og fölleit nema sá með ístruna. Hann var rjóður í andliti og auðsjáanlega vel alinn, með lítinn sorgar svip.

---

*Orðfæri Englendinga.

Karlmennirnir gengu nú allir upp stigann hver á eftir öðrum, og þóttist eg vita að þeir ætluðu sér að lítast um þar uppi, og sjá hvernig herbergjum væri þar skipað. Eins og áður, gekk konan rétt á eftir þeim og framhjá mér. Leit eg nú í andlit hennar og hún horfði á mig. Það var auðséð að konu þessari hafði einhvern tíma liðið vel um dagana, og fengið gott uppeldi. Mér fanst hún bera það með sér að hún væri gáfuð, mentuð og góð. En nú var hún hnípin og klædd sorgarklæðum. Hún var enn fríð í andliti, og vöxturinn aðdáanlega fagur og aðlaðandi. Hárið hafði verið hrafn svart, en var nú farið að verða hæruskotið.

Þá er þetta dökklædda fólk var komið upp úr stiganum og horfið, heyrði eg alt í einu voðalegan gný, og mér fanst þessi mikla bygging skjálfa. Leit eg nú við og sá að inn um bakdyrnar sem dökklædda fólkið hafði gengið um brauzt voða flóðalda, og það svo skyndilega að enginn sem var í danzsalnum gat forðað sér Vatnsstraumurinn tók með sér alt sem laust var og losnað gat: menn, bekki, borð og verkfæri, og þessu var öllu skolað út um afar stórann glugga er var á framstafninum, og aðeins fá skref frá mér Gluggi þessi var rúðulaus þá flóðið kom, og því engin fyrirstaða, enda var alt horfið, bæði lifandi og dautt sem á neðsta gólfinu var, nema eg, félagi minn og þeir tveir menn sem höfðu við oss talað. Eg stóð eins og ráðalaus og agndofa. En þá datt mér í hug að vera mundi þurt land fram undan húsinu og þar náttúrlega mundu allir bjargast. Gekk eg nú fast að þessum mikla straumi til þess að geta séð sem bezt út um gluggann. Brá mér nú í brún því eg sá að það var sjór eða vatn framundan húsinu svo langt sem augað eygði, og þarna voru menn að berjast við dauðann. Blessað fólkið þreif alt sem hönd á festi og flotið gat.

Það hrópaði um hjálp. Hjálp í guðsnafni, en engin var til að hjálpa.

Það var eins og þarna væri sela vaða, því eg sá koll við koll. Sumir syntu hraustlega í sjónum, en straumurinn bar þá lengra og lengra frá húsinu. Aðrir héldu dauðahaldi í hvað eina sem flotið gat, en allir báðu um hjálp.

"Kom þú hingað og sjá," sagði eg við félaga minn.

Hann kom nú til mín og kveikti í pípu sinni. Leit út um gluggan og sagði: "Við getum ekki gert nokkurn blóðugan hlut."

Eg sá að Englendingurinn hafði rétt að mæla; við gátum ekki bjargað fólkinu nema við hefðum bát. Datt mér nú í hug að við gætum barið saman einhverja fleytu og sagði því: "Heyrðu laxmaður! Við höfum hér dálítið af borðum og þarna er naglakútur fullur af nöglum. Við ættum að geta barið saman fleka og bjargað fólkinu," sagði eg.

"Við höfum ekkert eftir hér nema stúfa. Hitt fór alt í flóðinu og það þarf bát í lagi sem ekki færist í þessum voða straumi, og þetta fólk sem þarna er í sjónum—og hann benti þangað sem blessað fólkið var að synda, hrópandi—drukknar alt saman nema því aðeins að skip komi hér bráðlega með góða báta og bjargi því. Það er harðleikið að sjá þetta fólk drukkna í okkar augsýn, en við værum blóðugir heimskingjar ef við færum að drekkja okkur, en gætum þó ekki hjálpað öðrum."

Eg ætlaði að mæla á móti því sem Englendingurinn sagði, en þá sá eg skamt framundan mér konu sem eins og skyti upp úr sjónum í mittisstað. Hárið var laust og flaksaði um herðar og axlir, og rann sjórinn úr því. Brjóstin bunguðu fram yndisleg og aðlaðandi. Hálsinn hvítur sem mjöll og höfuðið vel skapað og gáfulegt. Andlitið var aðdáanlega fagurt, augun stór og töfrandi. Það var auðséð að hún vildi ekki deyja, og hún horfði fast á mig og sagði á ensku: "Bjargaðu mér."

Þessi yndislega kona hafði töfrað mig. Eg var því ekki lengi að hugsa mig um hvað eg ætti að gjöra. Mér datt í hug eða þóttist vita að ef eg bjargaði henni yrði hún mín—því eg var nú engum kvenmanni háður—og eg vildi leggja líf mitt í sölurnar fyrir þessa elskulegu konu.

"Eg skal bjarga þér, eða að öðrum kosti deyja með þér," kallaði eg til hennar á ensku, og sleit frá mér smíða svuntuna og tók snöggt við bragð og ætlaði að kasta mér til sunds og bjarga henni. En við þetta viðbragð sem mér fanst eg taka vaknaði eg. Þetta hafði alt verið draumur.

Eg réði draum þennan svo að það yrði mikill mannskaði ı Brezka ríkinu á sjó eða landi, helst á sjó. Hið fyrsta manntjón sem varð eftir að mig dreymdi þennan draum var slysið þá er Empress of Ireland fórst, og halda margir að hann hafi einmitt verið fyrir því voða slysi, og þeir bræður Hannesar Péturssonar sem bjargaðist með konu sinni, hafa sagt mér að kafteinn sá er stýrt hafði Empress of Ireland, hafi af einhverjum ástæðum vikið frá stjórn og yfirráðum í þessari ferð, og annar fenginn í staðinn, og þetta varð hin síðasta ferðin. Eg hafði sagt mörgum hér í bænum þennan draum áður Empress of Ireland fórst.

Vöku-draumur.

Hermann Jónasson talar um vöku drauma í riti sínu, og þá er eg las um þá fundust mér þeir nokkuð ótrúlegir. Eða með öðrum orðum skildi eg ekki í því að mann gæti dreymt draum, en þó vitað af sér vakandi. En eg hefi eitt sinn komist í svipað ástand og herra H. J.

Það var í janúar 1914 að eg lá í rúmi mínu og gekk illa að sofna, eins og oftar. Þetta var kl. milli 12 og 1 um nóttina. Eg hafði legið vakandi meir en klukkustund, en ekki getað sofnað. Samt fanst mér nú að koma einskonar mók yfir mig, en þó vissi eg að eg lá vakandi í rúmi mínu og heyrði Jóhann son minn draga andann í sænginni fyrir ofan. Eg hafði aftur augun eins og alla aðra tíma þá er eg er að reyna að sofna, sem mér gengur mjög erfitt oft og tíðum. En þegar eg hafði legið um stund í þessu móki eða nokkurskonar millibils ástandi, fannst mér að eg vera kominn í svo fagurt land að slíkt hafði eg aldrei augum litið. Hér sást hvergi steinn né fjall eða klettur. Þar sem eg stóð voru sílgrænir balar og sást hvergi þúfa eða hnökkur, hvar sem litið var. En aflíðandi öldur fagur grænar með iðgrænum skógarrunnum mátti sjá hingað og þangað; öll voru trén græn, með stórum laufum og angaði ilmur af hverju laufi og hverju strái. Eg vissi nú að eg var kominn á land hinna framliðnu, og allir þeir herskarar sem eg sá af fólki hingað og þangað á þessum undursamlega hnetti er eg var nú staddur á voru sálir hinna framliðnu. En nú eins og áður voru allir klæddir jarðneskum skrúða. Hver einasti karlmaður var í hvítri skyrtu, en dökkum buxum og dökka skó á fótum. Kvenfólkið var klætt alveg eins: það var í hvítum treyjum en dökkum pilsum, með svarta skó á fótum sér. En bæði karlar og konur voru berhöfðað. Þetta fólk sem eg sá, var alt í stórum þyrpingum, og var maður að halda ræðu yfir hverjum hóp, eða svo virtist mér, en orðaskil heyrði eg ekki.

Og þá er eg var að virða þetta fyrir mér og undrast yfir þessu fagra landslagi og ánægjusamlegu mannflokkum, vissi eg ekki fyrri til en frammi fyrir mér stóð yndislega fögur mær, og á stærð við stúlku 16-17 ára að aldri.

Þessi fagra yngismey leit brosandi framan í mig og sagði: "Kom þú sæll, bróðir minn,"

"Bróðir þinn," hafði eg upp eftir henni.

"Já, eg er Ingunn, systir þín," sagði hún og tók höndunum um háls mér, og faðmaði mig að sér.

"Hvernig getur þetta verið?" sagði eg. "Þú sem varst svo ung þegar þú dózt. Mig minnir móðir mín segði mér að þú hafir orðið aðeins fárra vikna, og þú varst dáinn áður en eg fæddist."

"Já, þetta er satt sem þú segir. Eg var aðeins þriggja vikna þegar eg andaðist. En allir þeir sem andast á barnsaldri ná svo miklum þroska í þessum heimi að þeirra andlega gerfi verður eins stórt og ef þeir lifðu til 16-17 ára á jörðunni. Hér eru því enginn smábörn til lengdar, því þau dafna skjótt og verða eins stór og eg. Þú segir það satt að þú varst ekki fæddur þegar eg fór af jörðunni, en eg var hið áttunda í röðinni af 10 börnum foreldra okkar."

"Mér þykir vænt um að mæta þér, elsku systir mín," sagði eg. "En heyrðu mig, hvaða fólk er það sem eg sé alstaðar? Eru það andlegar verur eða hvað?"

"Já, vissulega, sálin eða hið andlega gerfi manna þeirra sem á jörðunni hafa lifað. Þessir menn sem þarna eru (og hún benti í vestur) eru Frakkar, en þeir sem eru þarna (og benti í norðaustur) eru Íslendingar, því hver einasti þjóðflokkur heldur saman þegar hingað kemur, og kemur það til af því að engin skilur annan hér betur en á jörðunni. Þú sem kannt bæði ensku og íslenzku getur talað bæði málin hér eins og þú gerðir á jörðunni. En það lærir enginn tungumál eftir að hann skilur við jörðina, það getur þú reitt þig á."

"Þetta er góður og mikillsvarðandi fróðleikur," sagði eg, "en heyrðu mig, systir mín, hvað hafið þið ykkur til skemtunar á þessum blómsturvöllum sem þið nú lifið á?"

"Það er nú æði margt sem við getum haft okkur til skemtunar," sagði systir mín. "Við syngjum og hlýðum á fyrirlestra hinna frægustu ræðumanna, eða hverjum sem hverjum þjóðflokki þykir vænst um. Líttu þangað sem Frakkarnir eru og þar sér þú hann Napoleon Boneparte vera að tala fyrir þeim, því Frökkum þykir vænna um hann en nokkurn annan mann. Og líttu til Íslendinganna, þar er Jón Sigurðsson að tala fyrir þeim."

Eg horfði nú þangað sem Frakkarnir voru og sá eg mér til mikillar gleði að þar stóð Napoleon á upphækkuðum ræðupalli, og var að tala til fólksins sem stóð alt í kringum hann í þúsundatali.

Napoleon var þarna alveg eins og eg hafði séð mynd af honum hér í Winnipeg, nema nú var hann berhöfðaður, en hann var í frakkanum sínum eins og áður.

Síðan horfði eg þangað sem Íslendingarnir voru, og var Jón Sigurðsson at tala fyrir þeim, og var hann líka í frakka eins og Napoleon, og voru þeir einu mennirnir sem ekki voru snöggklæddir.

"En heyrðu mig, systir mín," sagði eg. "Enn þú sagðir mér að engin lærði tungumál eftir að hann skildi við jörðina. Hvernig stendur þá á því að þú sem dózt ómálga barn getur nú talað við mig hreina íslenzku?"

"Það stendur þannig á því að undir eins og mín litla sál skildi við minn litla líkama fór eg til ömmu okkar Ingibjargar og okkar nánustu skildmenna og heyrði þau tala okkar tungumál, og þar sem eg var svo lítt þroskuð til lífs eða sálar þá er eg skildi við jörðina, ræður náttúrulögmálið því að við börnin hin ómálgu lærum mál það sem við oss er talað á þessum ódáins akri eins fljótt og vel eins og ef við værum á jörðunni. Það væri ekki skemtilegt að geta ekki talað við þá sem maður er í sambúð við."

"Hvar er faðir okkar?" spurði eg enn. "Er hann þarna í mannfjöldanum sem er að hlusta á hann Jón Sigurðsson?"

"Nei, faðir okkar er langt í burtu héðan. Hann er einn af þeim góðu öndum sem er alla tíð að vísa mönnunum á jörðunni til vegar og afstýra hættum þeirra, því þar eru svo margir vegir sem liggja til glötunar."

"En hvar er hún móðir okkar?" spurði eg enn.

"Hún móðir okkar er í hópnum sem Jón Sigurðsson er að tala fyrir og í sama bili var móðir mín komin til okkar.

Eg hljóp nú í faðminn á móðir minni, og kysti hana og sagði: "Elsku móðir mín, eg sé þér líður vel."

"Já, mér líður vel," sagði hún, og var glöð í bragði.

Móðir mín var rétt 50 ára þá er hún andaðist, og sýndist mér hún líta nú alveg eins út og hún gerði um það leyti og hún dó, nema það sem hún var nú dálítið feitari. Hún var í sömu fötunum og hitt fólkið, nefnilega í hvítu treyjunni og dökka pilsinu, og berhöfðuð.

Ætlaði eg nú að fara að spyrja hana hvað á dagana hefði drifið, frá því hún skildi við mig fyrir 37 árum. En þá var gengið um húsið harkalega og skelt hurðum og eg vaknaði úr þessum dvala sem eg hafði legið í. Eg reyndi að komast í þetta ástand þessa hina sömu nótt, en gat það ekki, og hefi aldrei getað síðan.

Náhljóðin í Reykjavík.

Eftir sögn Vigfúsar Þorvaldssonar.

Maður heitir Vigfús Þorvaldsson Helgasonar Árnasonar. Helgi bjó að Alviðru í Árnessýslu á Íslandi. Kona Vigfúsar er Anna Magnúsdóttir Oddsonar, og bjó Magnús á Bjarnastöðum á Alftanesi.

Þau Vigfús og kona hans búa nú hér í borginni Winnipeg.

Vigfús er maður prýðisvel greindur, stálminnugur, og allra manna áreiðanlegastur til orða og verka.

Þá er Vigfús var í æsku, heyrði hann fólk segja að stundum heyrðust vein og ýlfur í sjáfaröldunum, og væri þetta vein kallað náhljóð, og væru þau ætíð fyrirboði slysfara á sjó. Vigfús lagði lítinn trúnað á slíkar sögur, og áleit þetta hugarburð og hjátrú.

Mörgum árum síðar var Vigfús sjómaður hjá Jóni Jónssyni, í Miðseli í Reykjavík, og var það um kvöld eitt kl. 9 e.m. að Vigfús og félagar hans voru að beita fiskilínu í Reykjavík, og sat við sjó niður, að hann heyrði öldurnar gefa af sér hljóð, alt öðruvísi en hann hafði nokkurn tíma áður heyrt. Hljóð þetta líktist sem mest klukknahljóm, þá er hann er að deyja út. Fór nú Vigfús heim, og sinti þessu lítið, jafnvel þó sumir af fiskimönnunum hefðu orð á því, hvað þetta klukknahljóð í sjáfaröldunum væri kynlegt og alveg óþekt.

Næsta dag var róið í bezta veðri, og voru allir komnir á mið, þá lýsa tók af degi. Lögðu menn nú veiðarfærin, sem voru önglalínur. En áður en nokkurn varði, var komið ofsa rok á norðan, og drógu sumir upp línur sínar, en aðrir skildu eftir. Var nú sezt undir árar og réru menn lífróður, því einlægt var veðrið að versna, og með illann leik komust allir í land, nema Arni frá Lambastöðum á Seltjarnarnesi. Hann drukknaði og fjórir af hásetum hans, en tveimur var bjargað. Datt nú Vigfúsi í hug veinið er hann heyrði í öldunum kvöldið áður.

Fáum árum síðar í ágúst mánuði var Vigfús í Reykjavík, og staddur niður við sjó. Þetta var að kvöldi dags, og var veður hið bezta, og lítill austankaldi. Heyrir hann nú alveg sama hljóðið í sjáfarbylgjunum, og hann hafði heyrt kvöldið áður en Árni frá Lambastöðum og menn hans drukknuðu. "Nú skal eg vita hvort þetta vein eða náhljóð hefir nokkra þýðingu," hugsaði Vigfús með sér. Þetta var í miðjum ágúst og engra veðra von, og þótti honum því ótrúlegt, að nokkur færi í sjóinn í svona blessaðri blíðu.

En hinn næsta dag foru þrír menn á báti sér til skemtunar inn í Elliða ár, og drukknuðu allir. Mennirnir voru: Larsen, kaupmaður fyrir Thomsens verzlun, Sigurður Sigurðsson, kennari frá Hjörsey, og Jón frá Sölfhóli. Þannig fórust menn í sjónum í þau bæði skifti er Vigfús Þorvaldsson heyrði veinið er menn kalla náhljóð.

Arnljotur B. Olson

Líksálmurinn sunginn.

Eftir sögn Guðjóns Erlendssonar við Reykjvíkur pósthús, Manitoba

Áður en Guðjón flutti vestur um haf var hann vinnumaður hjá ekkjunni, Sigríði í Hlið, í Gullbringusýslu. Eftir að Guðjón hafði verið eitt ár hjá ekkjunni flutti þangað ungur maður að nafni Þórður Þórðarsson, mesti dugnaðar maður. Gerðist hann formaður á fiskibát Sigríðar. Tókst nú góður þokki með þeim, og hétu þau hvort öðru eigin orði, og var ákveðinn brúðkaupsdagurinn. Foru þau þá til kirkju og voru þau þar gefinn saman. Riðu þau svo heim að Hlíð, og var engin veizla höfð, fyr en að viku liðinni. Var þá margt fólk samankomið og glatt á hjalla á Álftanesi.

Þá mælti Þórður: "Trúið þið því piltar, að eg var fast að því kominn að hætta við að gifta mig, og var það fyrir draum sem mig dreymdi

Mér þótti að eg vera seztur á brúðarbekkinn hjá Sigríði, sem nú er konan mín. En í staðinn fyrir að syngja brúðkaupssálminn byrjaði Þorsteinn forsöngvari á sálminum "Alt eins og blómstrið eina." Þá þótti mér að eg kalla til Þorsteins og segja:

"Hvað á þetta að þýða, að vera nú að sýngja líksöng við hjónavíxluna?"

"Það má til með að vera svo; hann á bezt við þetta tækifæri," svaraði Þorsteinn.

Eftir að mig dreymdi þennan draum réði eg af að gifta mig ekki. En núna fyrir rúmri viku dó stúlka sú er Sigríður mín hefir fóstrað, og réði eg svo drauminn að hann hefði verið fyrir dauða hennar, en hvorugu okkar Sígríðar, og þá réði eg af að halda áfram með það að gifta mig.

En mánuði eftir giftinguna drukknaði Þórður ásamt fleirum, og þá var sungið "Alt eins og blómstrið eina, er upp vex á sléttri grund," við útför hans.

Konungsdóttir vitjar nafns.

Á Skálá á Berufjarðarströnd bjó eitt sinni bóndi er Sigurður hét. Hann var Antoníusson, og hét Ljósbjörg kona hans, og var hún Gunnlaugsdóittr.

Eitt sinn er Ljósbjörg gekk með barni, dreymdi hana að til sín kæmi kona, forkunnar fögur og tiguleg. Var hún klædd fornum tignarskrúða, að henni virtist. Spyr nú Ljósbjörg konu þessa að heiti, og segist hún heita Svanhvít, og vera dóttir Huga konungs er eitt sinn hafi verið konungur yfir Hálogalandi. Segist hún vera hér komin í þeim tilgangi, að fá að dvelja hjá kristnu fólki, þó hún hafi heiðin verið þá er hún var í lifenda lífi. Þá vaknaði Ljósbjörg og sýndist henni hún sjá á eftir konunni.

Skömmu eftir þetta fæddi Ljósbjörg mey barn. Var það vatni ausið, og skírt Svanhvít, eftir Svanhvíti dóttir Huga konungs. En Svanhvít sú varð drottning Högna þess er vann Andra jarl eins og kunnugt er.

Svanhvít þessi hin yngri, varð mesta efnis og myndar kona. Fékk hennar Þorvaldur Guðmundsson, gullsmiður frá Geitdal í Skriðdal í Suður-Múlasýslu, og fór vel á með þeim, og varð hún mesta láns kona og virt af öllum er henni kyntust.

Kynja sýn.

Bjarni Árnason, sem nú á heima við Winnipeg Beach, segir mér, að þá er hann var 16 ára, og var að reka hesta í Hjaltadal á Íslandi, sá hann að kom út úr fjöllum öðru megin við dalinn, maður ríðandi. Maður sá var í rauðum skarlats klæðum, með hjálm á höfði og girtur sverði. Hestur hans var rauðskjóttur, og kom sá ekki við jörð, heldur leið áfram í lofti, og fór með hraða miklum. Bæði hestur og maður voru afar stór vaxnir, og tröllslegir og hurfu í fjallið hinummegin.

Álfkonan, eða dóttir prestsins í Skrúðskambinum.

Eftir sögn Árna Long.

Magnús Þórðarson er eitt sinn var hér í Winnipeg, en býr nú á Streiti, sem er austasti bær á Berufjarðarströnd, en tilheyrir þó Breiðdalshrepp, var eitt sinn að sækja hesta, og var nálægt Skrúðskambinum, þar sem fólk trúði að presturinn ætti heima. Þessi bjargbúi átti að vera bróðir sýslumannsins í Papeyjarbjargi, og Skrúðsbóndans.

Magnús var fæddur og uppalin á Streiti og var sonur Þorvarðar bónda Jónssonar, sem þar bjó alla sína búskapar tíð.

Eitt sinn var Magnús sendur eftir hestum á Sunnudagsmorgun, og átti að ríða þeim til Eydala kirkju. En áður en hann hafði fundið hestana, sá hann mey svo fagra, að aldrei hafði hann slíka séð. Var hún, að honum virtist, um tvítugt eða varla það; var hún forkunnar vel búinn, hún hafði hrafnsvart hár á kolli, svo mikið og fagurt, að aldrei hafði hann slíkt augum litið. Andlits fegurðin tók langt fram öllu er hann hafði áður séð, og líkams vöxtur að sama skapi. Hún var í grænu pilsi, en ljósrauðri treyju, með bláan möttul um herðar sér, og til að gera hana enn nú tignarlegri hafði hún kórónu á höfðinu.

En þó mærin væri svona yndisleg á að líta, hræddist Magnús. Hætti við að leita að hestunum og kom hlaupandi heim. Hann hugði þetta dóttur Álfaprestsins í Skrúðskambinum, og hélt að sér væri hollast að eiga ekkert við það blessað fólk.

Tóbakspontan.

Gunnar Árnason, sem á heima í Winnipeg, merkur maður og sannorður, segir mér, að eitt sinn hafi sig dreymt þá er hann var á Íslandi, það sem fylgir og er á þessa leið:

Þegar eg var vinnumaður hjá Þórði Þorsteinssyni á Leirá, í Borgarfirði stóra, kom það eitt sinn fyrir að bóndi týndi tóbakspontu, er hann hafði mestu mætur á. Pontan var vel búin og úr rostungs tönn. Var pontunnar leitað úti og inni, en það kom fyrir ekkert, hún fannst hvergi, og var bóndi orðinn von lítill um að tóbaks baukurinn fyndist.

Þá var það eina nótt að mig dreymdi að eg væri kominn út í lambhús, og sá eg þá hvar baukurinn lá, undir heyrusli í annari krónni, þeirri er var til hægri handar þá inn var gengið, í fjárhúsið. Morguninn eftir sagði eg Þórði bónda að hann skyldi leyta að hinum týnda dýrgrip, þar sem að mér þótti að eg sjá hann um nóttina.

Bóndi gerði þetta, og fann pontuna á sama stað og eg sá hana í svefninum.

Draumur Magnúsar T. Jónssonar.

Eftir hans eigin sögn.

Áður en eg flutti vestur um haf átti eg heima í Vestmanneyjum og það var árið 1900 að mig dreymdi þennan draum.

Mér þótti að það vera sunnudagur, og eg leggja af stað til kirkju. Það voru þrumur og eldingar í lofti, svo miklar að eg mundi ekki eftir að hafa séð annað eins, og áður en eg hafði farið langt á veg sá eg hvar elding sló niður á veginn fyrir framan mig, og hverju leiftri fylgdi þruma. Varð eg nú hræddur og hljóp heim á leið, en þegar eg var kominn á vega mótinn, þ.e. hrepps og kirkju, þótti mér einu leifrinu slá á veginn rétt fyrir framan mig. Þyrlaðist þá upp ryk mikið, er leiftrið snerti jörðina. Hélt eg nú áfram í skyndi og heim til mín, og inn í baðstofu; en þá er eg var þangað kominn, kom ein þrumann enn, með eldingu, í gegnum þakið, og ofan í rúmloft er þar stóð, og þyrlaðist það sem laust var út um alt í baðstofunni.

Hér áleit eg mér ekki fært að vera, og hljóp út. En þegar þangað kom, tók ekki betra við, því nú sá eg að veggurinn undan suður hlið hússins var hrapaður. Fór eg nú í snatri, og fékk tvo smiði til þess að gera við húsið, áður það félli niður. Menn þeir er eg fékk til þess að gera við húsið voru þeir Jón Vigfússon, bóndi í Túni og Sveinn Sveinsson. Foru þeir nú að gera við húshlíðina, en eg vaknaði.

En nú er að segja frá því hvernig draumurinn rættist:

Þá er tvær vikur höfðu liðið, frá því að mig dreymdi drauminn, höfðu sjö manns dáið í nágrenninu, og stúlka á vegamótunum þar sem mér þótti að rykið þyrlast upp, sú áttunda. Líka dó maður í sængurfletinu þar sem að eg sá eldingunni slá í gegnum rjáfrið á baðstofunni.

Þannig dóu níu manns, alveg jafn margir og eg sá leiftrin koma niður. Og þeir Jón Vigfússon og Sveinn Sveinsson voru fengnir til þess að smíða líkkistuna utan um manninn sem dó í baðstofunni, þar sem eg átti heima, og eg sá eldinguna koma gegnum þakið. Það er því ekki hægt annað að segja en draumurinn rættist býsna vel.

Draumar Páls Jónssonar blinda.

Þegar Páll var í Dölum í Fáskrúðsfirði hjá föður sínum, og 19 ára að aldri, bjó á Hafrafelli í Fellum Sveinn föðurbróðir hans. Skar Sveinn úf úr mönnum og gerði ýmsar fleiri smá lækningar, og var hans því oft leitað þá er eitthvað kom fyrir sem læknishjálpar þurfti við.

Um þessar mundir fór Jón bróðir Páls upp að Hafrafelli til Sveins, til þess að láta hann skera úr sér úf, og var hann lengur að heiman en búist var við, og voru foreldrar hans farnir að verða hræddir um að hann hefði orðið veikur, og var ráðgert að senda Bjarna, einn af sonum þeirra hjóna upp til Hafrafells og komast eftir hvort nokkuð gengi að Jóni. En nóttina áður en Bjarni átti að fara, dreymdi Pál þetta:

Mér þótti að eg vera kominn að Hafrafelli, og þar inn í baðstofu, og sá eg þar nokkur rúm, og svaf í einu þeirra Sveinn föðurbróðir minn, og Jón bróðir minn fyrir ofan hann, og sá eg að hann var ekki veiklulegur.

Eg sá að það var gluggi á stafni baðstofunnar og beint á móti glugga þeim var rúm, er í svaf ung kona, hafði hún hjá sér barn og var hún að reyna að ná einhverju úr öðru eyra þess.

Eg sá nú fleira fólk í svefninum og þóttist vita að kona sú er hvíldi þar í einni sænginni, væri Guðrún kona Sveins. Líka sá eg ungann mann og datt mér í hug að það væri Bjarni frændi minn, og reyndist þetta rétt, því fjórum árum síðar fór eg upp í Fljótsdalshérað og kom að Hafrafelli að sjá frændfólk mitt, og þekti eg undir eins þau Guðrúnu og Bjarna, sem eg hafði þó aldrei séð nema í svefninum fyrir 4 árum.

En nú víkur sögunni til Jóns bróður míns, að hann kom heim, heill á húfi áður en Bjarni bróðir okkar fór af stað að leita hans. Sagði eg honum nú hvað mig hefði dreymt, og fór Jón að hlæja, og kvað þetta mjög undarlegt, en sagði að alt kæmi heim við það er mig hefði dreymt. Sagðist hann hafa sofið fyrir ofan Svein þessa nótt, og Þorbjörg dóttir Sveins hefði verið að reyna að ná fló úr eyra á barni því sem hún hafði hjá sér. Barnið skældi og orgaði, og enginn gat sofið, fyr en Þorbjörg hafði hjálpað því.

Grábotnótti geldingurinn.

Páll segir: Þegar eg var hjá föður mínum í Dölum, vantaði okkur eitt haustið sex lömb. Voru fimm af þeim hvít, en hið sjötta var grábotnóttur geldingur.

Var nú lambanna leitað í hálfan mánuð samfleytt, árangurslaust, og vorum við búnir að gefa upp leitina.

En þá dreymdi mig eina nótt að eg vera að reka lömbin heim, og hafði fundið þau, en ekki vissi eg hvar. Mér þótti lömbin hafa öll verið saman og heil, nema grábotnótti geldingurinn, hann var draghaltur á öðrum afturfæti. Þá er eg vaknaði um morguninn sagði eg við bræður mína, að nú væri bezt að fara af stað og leita lambana, því nú hefði mig dreymt þau, og væri viss um að þau fyndust ef eftir þeim væri leitað. Hlóu nú bræður mínir að mér, og faðir minn gerði lítið úr því að eg myndi finna lömbin, þó mig hefði dreymt þau. En eg kærði mig kollóttann, og fór af stað að leita þeirra, en vissi þó ekki í hvaða átt eg átti að snúa mér. Samt datt mér í hug að ganga út Sandhóls-rákar upp á Skagann og gerði eg það, og þá er eg var kominn upp á þennan svo kallaða Skaga, fór eg að horfa í allar áttir eftir lömbunum, og sýndist mér að eg sjá eitthvað kvikt í svo kölluðum Vatnsdal. Stefndi eg nú þangað, og greiddi sporið; og þarna voru lömbin sem svo mikið hafði verið leitað að. Hélt eg nú af hafði langt farið festi sá botnótta sig með annann aftur fótinn í urð, stað heimleiðis, með lömbin, glaður í sinni. En áður en að eg gat komist til hans og bjargað honum, hafði hann mölvað legginn fyrir neðan konungsnef. Varð eg nú að taka hann og bera þar sem ógreiðast var, og kom honum heim til okkar að Dölum, ásamt hinum lömbunum, og batniði honum fótbrotið.

Sagði eg nú við bræður mína, að ekki hefðu þeir þurft að hlæja að mér fyrir draum minn. Faðir minn varð nú líka að játa að eg væri býsna berdreyminn.

Kollótta ærin.

Þá er Páll var vinnumaður hjá Þorsteini Jónssyni á Höfðahúsum, og systur sinni vantaði eitt sinn hvíta á kollótta, sem komin var að burði, en fréttist þó til inn á Sléttu-strönd, og fór

Páll einn morgun í býti að leita hennar. Gekk hann nú allan daginn fram til miðaftans, en fann hvergi þá kollóttu. Hætti hann nú leitinni og hugðist ganga út að bænum Eyri, en þegar hann kom að svo kallaðri Eyrarák, syfjaði hann svo mikið að hann gat ekki haldið sér vakandi, enda var hann orðin bæði þreyttur og hungraður. Legst hann því niður og sofnar.

Þótti honum þá koma til sín maður ókendur og segja við sig:

"Þú leitar langt yfir skamt, þarna er hún kolla þín."

Sá þá Páll ána og hjá henni tvö lömb, grátt og hvítt.

Vaknaði nú Páll og fer að lítast um. Vissi hann nú ekki í hvaða átt hann átti að snúa sér. Fer þó upp með rákar-klettunum og upp á Breiða-hjalla sem kallaður var, og þegar hann kom á endan á hjallanum fór hann að horfa, og sér að sú kollótta er þar fyrir neðan í dæld einni, og tvö lömb með henni sem hún hafði borið, frá því hún hafði horfið, og var annað lambið hvítt en hitt grátt.

Rak hann nú kollu heim, því lömbin voru stálpuð og vel gangfær. Hann hafði séð rétt í svefninum.

Undarlegt fyrirbrygði.

Fyrsta árið sem Páll var í Litlu-Breiðavík, svaf hann fram í stofu. Valgerður sem nú er kona Páls var þá ekkja, en hafði verið gift Vigfúsi bróður Páls. Bjó hún á jörðinni og var Páll vinnumaður hennar fyrsta árið, en giftist henni litlu síðar.

Valgerður hafði léð Tulíníusi kaupmanna á Eskifirði tvo hesta upp í Hallormstaða-skóg. Kvöld eitt þá er Páll hafði komið af engjum, lagðist hann upp í rúm í stofunni, og sat Guðrún systir hans á rúmstokknum fyrir framan hann. Alt í einu segir Guðrún:

"Hvað er þetta? Hér er maður á ferð og hefir útlenda skó á fótum sér, og talar máli sem eg ekki skil."

Páll brosti nú að systir sinn, og segir að hún skuli ekki vera að neinni vitleysu.

Eftir litla stund heyrðist þeim nú báðum að gengið vera upp stigann, og að borði er stóð við glugga upp á loftinu, og þaðan heyrðu bæði glögt hljóð eins og væri verið að stappa léttilega með stígvéla skóm í gólfið.

Þreif nú Páll beittann hníf er hann hafði hjá sér, og manar þann sem af sér gaf hljóðið, að koma sér í móti, hvort hann væri maður eða draugur. Engin kom í ljós.

Næsta dag kom danskur unglings maður með hesta þá er Tulíníus hafði fengið léða hjá ekkjunni Var hann í stígvélum og var boðið upp á stofuloft, og settist í stól við borðið undir glugganum, og sló takt með fætinum á meðan hann var að bíða eftir að honum væri heitt kaffi.

Eins og nærri má geta talaði þessi danski maður dönsku. Mál sem Guðrún Jónsdóttir ekki skildi.

Þetta virðist undarlegur fyrirburður, en er þó sannur, því Páll Jónsson, (sem nú er blindur) er allra manna áreiðanlegastur til orða og verka.

Draumur Björns Magnússonar.

Maður heitir Björn og er Magnússon, Þorkelssonar. Magnús Þorkelsson bjó lengi á Grímsstöðum við Reykjavík. Björn er giftur Ingibjörgu Hördal, dóttir Þorsteins Jónssonar Hördal.

Björn og kona hans eiga nú sem stendur heima hér í Winnipeg en hafa farið víða í þessu landi. Björn kom til Canada frá Íslandi þá er hann var 11 vetra að aldri, og síðan hann varð 17-18 vetra hefir hann jafnan á vetrum viðhafst í óbygðum, og veitt loðdýr þau er af sér gefa grávöru og safala. Síðan Björn giftist hefir kona hans stundum verið með honum, og er það mjög fá títt af hvítum konum að fylgja monnum sínum í þessháttar ferðalög, sem má heita að sé sex mánuða útlægð. Víst ætla eg að kjark þurfi til þess að sitja ein í kofa, langt frá öllum mannabygðum 8-14 kl. úr sólarhringnum, og bíða eftir því að maðurinn komi heim. Því á hverjum degi verður hann að vitja um boga sína, er liggja hingað og þangað þar sem veiðimanni þykir líklegast til fengs.

Einn vetur þá er Björn var við umgetnar veiðar, og í vetrar útlegð dreymdi hann draum þann sem hér fer á eftir. Eg læt Björn sjálfan segja frá því er hann dreymdi, og er það á þessa leið:

Veturinn 1908-9 var eg við dýraveiðar nærri Hock Lake í Ontario, og með mér gamall Íri er Curley hét.

Daginn áður en mig dreymdi þennan draum hafði eg verið á skautum frá morgni til kvölds við að leggja boga og snörur á ströndinni fram með áður nefndu vatni, Hock Lake, og álít eg að kvöl sú er eg kendi þá er kölski snerti mig hafi stafað af harðsperrum þeim er eg hafði, eftir skauta hlaupin, og það sem mig dreymdi er á þessa leið:

Mér þótti að eg vera dauður, og standa fyrir utan kofa minn, og vera að hugsa um, í hverja átt eg skyldi snúa mér, og eftir litla umhugsun geng eg frá skála mínum og út í skóginn, sem var alt í kringum hýbýli mitt. Kem eg nú á götu allbreiða, og þá er eg hafði gengið stundarkorn, mæta mér tveir menn, og þekti eg annann þeirra frá því eg hafði verið drengur í Nýja Íslandi En hinn manninn þekti eg ekki. Spyr eg því nú að hvort þeir séu dauðir eins og eg, og segja þeir að svo sé. Sagði eg þá að bezt væri að við fylgdumst allir að, því samleiði mundum vér eiga. Tóku þeir því vel og virtust mjög glaðir yfir því að fá mig í fylgi við sig. Gengum við nú langann spöl án þess að tala hvor við annan, var þó vegur þessi hinn bezti, og skemtilegasti, og líktist landslagið mjög Nýja Íslandi þá er það lítur sem bezt út á sumardag.

Eftir að hafa gengið svona eftir skógarbrautinni, æði langann veg, þótti mér að við koma þar að sem maður var að saga eldivið. Var hann lágur vexti, en gildvaxinn, með grátt skegg er náði á bringu, og hugði eg hann vera Íslending, og ávarpaði hann því á vorri tungu, og sagði:

"Getur þú ekki sagt okkur hvað við eigum langt eftir?"

Leit nú sá gráskeggjaði við og mælti: "Þið eruð dauðir karlar mínir."

Kváðum við svo vera.

"Þá farið þið ekki lengra. Þið eruð komnir alla leið," mælti sá gráskeggjaði, sem eg þóttist nú vita að væri Kölski og enginn annar. En nú mundi eg eftir því að eg hafði í vasanum skjal til Guðs almáttugs, og þóttist vera þess fullviss að þetta skjal mundi heimila mér verustað meðal hinna útvöldu í ríki himnanna.

Fór eg nú að malda í móinn við Kölska, og sagði honum að ekki litist mér ráðlegt fyrir mig og félaga mína að setjast að hjá honum. Sagði þó að mér væri sama þó eg reyndi vistina, "því víst þykist eg vita að þú sért sjálifur djöfullinn, og aldrei hefir þér verið borin góða sagan, og ganga margar sögur af þér og þínu heimkynni meðal mannanna á jörðunni, og allir tala ilt um þig, og af því eg er forvitinn vil eg vera hjá þér í þrjá daga, og þannig reyna, ef vistin hjá þér er jafn bölvuð og henni er lýst," mælti eg.

Þegar eg hafði þetta mælt fór eg að líta í kringum mig, og sá eg að á bak við karl var gat á jörðinni og ímyndaði eg mér að þetta væri munnur helvítis. Nú hvesti karl á mig augun og mælti:

"Tilgáta þín er rétt. Eg er höfðingi myrkranna og skalt þú og félagar þínir fá húsaskjól hjá mér. En ekki er til neins fyrir þig að vera að makka um það við mig, hvað þú ætlir þér að vera lengi hjá mér, því þar er eg einn í ráðum, og er þér ekki til neins að tiltaka tíma, hvorki þrjá daga né neitt annað tímabil. Eg er hér einvaldur og fer því eftir mínum eigin geðþótta."

Um leið og karl sagði þetta, ýtti hann við mér og sagði:

"Farðu þarna inn með félögum þínum."

Kom nú hönd Kölska við aðra mjöðm mína og kendi eg þá óþolandi kvalar. Við félagar hrökkluðumst nú inn um þetta op á jörðinni, er eg hafði áður séð, og varð okkur nú dimt fyrir augum, því niða myrkur var þarna niður í jörðinni. En í fjarlægð sást voða mikið bál, og eftir því sem nær því dró birti oss fyrir augum.

Djöfsi kom með okkur, og sagði eg þá við hann: "Ekki er hönd þín holl að þurfa nú að höltra til helvítis, og eg sárkenni til í mjöðminni þar sem þú snertir mig."

En karl virtist gefa lítinn gaum að því er eg sagði, og við héldum áfram, og gengu félagar mínir á undan mér.

Nú man eg ekki hverju fram fór, nema því að mér leiddist þessi vistarvera, og þegar eg vissi að þessir þrír dagar voru liðnir er eg hafði hugsað til að vera í helvíti, fór eg að hugsa um að komast í burtu, á einhvern hátt. Sá eg nú hvar höfðinginn var spölkorn í burtu, og kallaði eg til hans og sagði:

"Djöfull, kom þú hingað til mín. Eg þarf að tala við þig."

Kom nú djöfsi þangað sem eg var og leit til mín með grimdarfullu og ægilegu augnaráði.

"Heyrðu djöfull," sagði eg. "Nú er eg búinn að vera þessa þrjá daga sem eg lofaðist til að vera hjá þér, og verð eg að segja að ekki verður ofsögum sagt af þessari bölvaðri vistar veru. Hún er bæði leiðinleg og svo ill að ekki er unt að hugsa sér verri kvalastað, og héðan vil eg fara því þú hefir engan rétt til að halda mér hér lengur, því eg hefi í vasa mínum skjal til Guðs, sem heimilar mér vistar með þeim útvöldu."

Þá mælti Kölski: "Fá þú mér skjal þitt. Eg krefst að sjá það, svo eg geti séð hvað það hefir inni að halda."

"Það fær þú aldrei að sjá," sagði eg. Því eg þóttist þess fullviss, að ef Kölski fengi það einu sinni mundi eg aldrei fá það framar.

"Jæja, ef eg fæ ekki skjalið verður þú hér til eilífðar," sagði sá gamli, og var hinn ljótasti.

Með þetta varð eg nú að sitja, og leiddist mér meir en áður. En kjark hafði eg ekki mist, því nú ásetti eg mér að reyna að strjúka við fyrsta tækifæri. En það var hægra sagt en gert að komast burtu úr þessum kvalastað, því Kölski og þjónar hans voru sí og æ á verði

Þó kom svo, að einu sinni sá eg göngin auð, og engan nærri sem mundi tafið geta ferð mína, ef eg gerði nú tilraun með að strjúka. Tek eg nú því til fótanna og hleyp alt sem fætur toga út úr göngnum þeim er lágu til og frá helvíti, og þá er eg hafði komist þaðan burtu, þaut eg eitthvað út í loftið, en ekki hafði eg lengi farið þegar eg varð þess vís, að Kölski var á hælum mér. Svona hlupum við alt hvað aftók, þar til að eg sá mér til mikillar gleði að mikil borg með múrvegg alt í kring var skamt framundan.

Herti eg nú hlaupið af fremsta megni, og hyggst að láta hér til skarar skríða með okkur, en þá er eg var kominn undir borgarmúrinn náði djöfsi í hnakkann á mér og hélt mér blífköstum. Hrópaði eg þá hátt og sagði á ensku: "mercy!" Hrundu nú hinir glæsilegu loftkastalar er eg hafði verið að byggja í huga mínum, þá er eg sá hina miklu borg framundan mér. Fyrst datt mér í hug að þetta væri Aþenuborg, sem eg hafði lesið um í sögu Grikkja en brátt fékk eg annað hugboð, og sannfærðist um að þetta væri höll himnaríkis, og sá bústaður sem mér var ætlaður, ef eg kæmist þangað og gæti framvísað skjali því er eg hafði í brjóstvasa innan á treyju minni.

Og þá er eg var í þessum vandræða hugleiðingum mínum varð mér litið upp á borgar múrinn, og sá að þar stóð maður mikill vexti; fríður sýnum og hinn tignarlegasti, með mikið vangaskegg hvítt á lit er fór honum mæta vel.

Góðmenskan skein af ásjónu hans, og virtist mér albjart í kringum hann.

Þóttist eg nú vita að þetta væri Guð almáttugur og létti mér um hjartaræturnar. Þá mælti hinn mikli og tignarlegi maður:

"Hvað er það sem hér er um að vera?"

Segi eg nú frá því sem fyrir mig hafði komið, um veru mína hjá Kölska, og flóttann þaðan. "Og nú hefir hann náð mér og vill draga mig með sér til baka aftur, sem er mér þver nauðugt fyr en eg hefi afhent Guði skjal það er eg hefi með mér. En ef það skjal heimilar mér ekki vistarveru í himnaríki, verð eg líklegast að fara með honum til baka, þó óttalegt sé að hugsa til þess, sagði eg."

Þá mælti hinn mikli maður: "Sýn mér skjal þetta!"

Fór eg nú í treyju vasa minn og dró þaðan bréfið, og rétti hinum góðlega og mikla manni, er sagði:

Þitt heimili er hér, því þú ert einn af sonum guðanna. Gakk þú inn um hliðið."

Fyltist eg nú gleði, og ánægju og gekk þangað sem mér var tilvísað, því Kölski hafði nú slept taki því er hann hafði haft á hálsi mér.

Þegar eg var kominn inn úr hliðinu snéri eg mér við og sá eg þá að hinn mikli og góði maður var hinn reiðilegasti, og var að úthúða Kölska fyrir hans pretti og slægð, og heyrði eg hann segja að ef Kölski reyndi nokkurn tíma aftur að ná í sálir sem sér (Guði) tilheyrði skyldi hann taka öll völd af honum.

Nú leit djöfullinn til mín svo illilega að mér er ekki hægt að lýsa því, en þar sem eg var nú sloppinn frá honum, ásetti eg mér að erta hann sem mest. Gaf eg honum nú langt nef, sem eg gerði með þeim hætti að standa á öðrum fæti, stiðja hægri þumalfingri á nefbrodd minn, en hinum minsta fingri vinstri handar á tána á þeim fætinum er eg hafði á lofti. Þóttist eg nú hróðugur af að hafa sloppið úr höndum Kölska og látið hann verða undir í vorum viðskiftum og þá vaknaði eg.

Sagði eg nú Curley hinum Írska hvað mig hafði dreymt og hló hann dátt að því, er eg sagði honum.

Draumar Péturs Sigurjónssonar.

Pétur segir: Árið 1903 dreymdi mig að eg þóttist vera kominn heim til Íslands í stórt þorp og vissi eg í svefninum að þetta var Reykjavík. Sá eg nú götu er lág í vestur átt og fór eg eftir henni þar til að eg kom að steinsteypu húsi. Hús þetta var lítið og hafði tvo glugga á stafni þeim er vissi að götunni, en engar dyr að framan eins og þó er algengt í Winnipeg; og datt mér í hug að dyrnar mundu vera á aftur enda hússins og gekk eg því þangað og sá að þar voru dyr, og voru fjórar tröppur af jafnsléttu upp í dyrnar. Gekk eg nú upp tröppurnar og drap á dyr, og kom út öldruð kona með prjóna þríhyrnu um háls, er krosslögð var um brjóstið.

Spurði eg hana að heiti og sagði hún að nafn sitt væri Valgerður. Spurði eg hana þá hvort hún ætti dóttir sem Halldóra héti, og kvað hún svo vera. Bað eg hana þá að skila fyrir mig til dóttur sinnar að eg vildi finna hana að máli. Valgerður kerling brást reið við og sagðist ekki leyfa slíkt. Snéri hún inn í húsið og skellir aftur hurðinni og lokar dyrunum Stóð eg nú stundarkorn við dyrnar og var að hugsa um þessar ómannlegu viðtökur.

Svo fór eg frá húsinu og gekk til baka sömu leið og eg hafði komið, og vaknaði.

Nú liðu nokkur ár áður en eg kyntist stúlku hér í Winnipeg er Halldóra hét, og var hún úr Reykjavík. Leist mér vel á hana og feldi til hennar ástarhug, og bað hennar, og giftumst við 1906.

Næsta vor, eða snemma sumars, árið 1907 fór kona mín heim til Reykjavíkur og eg skömmu síðar. Þegar eg kom þangað þekti eg mig og sá að eg var kominn í sama þorp og eg hafði komið í fyrir fjórum árum, það er að segja í svefninum. Fór eg nú sömu götu og áður og kom að steipuhúsinu og var það með sömu merkjum og eg hafði séð það í svefninum. Drap eg nú á dyr og kom út hún [illegible] kona og mér þótti að hefði komið til dyranna í [illegible]. Spurði eg hana að heiti og sagðist hún heita [illegible] Spurði eg hana þá hvort hún væri kona Magnúsar [illegible] Sagði hún að svo væri. Enn spurði eg hana hvort [illegible] dóttir sem Halldóra héti og komið hafði frá Ameríku [illegible]. Hún kvað svo vera og sagði að dóttir sín væri inni í húsinu.

Sagði eg nú henni að eg væri maður Halldóru dóttir hennar, og kominn að vestan og vildi eg fá að sjá hana. Varð nú Valgerður hýr í bragði og bauð mig velkominn. Gekk eg nú inn í húsið og urðu fagnaðar fundir með mér og konu minni.

Draumurinn rættist að öðru leyti en því að nú var mér fagnað með útbreiddum örmum en ekki vísað frá litla steypuhúsinu.

Óvætturinn í stjórnar sætinu.

Skömmu fyrir síðustu Dominion kosningar þá er Laurier stjórninni var vikið frá dreymdi mig draum þennan sem hér fer á eftir:

Mig dreymdi það að eg mætti Sir Wilfred Laurier, sem eg þekti vel af myndum sem eg hafði svo oft séð af honum. Þá er við mættumst heilsuðumst við, en þó ekki með nafni.

"Hvernig ætlar þú að greiða atkvæði í kosningum þeim sem nú fara bráðum í hönd," spurði Laurier.

"Eg gef herra J. H. Ashdown mitt atkvæði," sagði eg, "því hann er sá sem sækir um þingmensku af vorum flokki.—Flokki hinna frjálslyndu."

"Ef það er þín sannfæring, þá gerðu það, en það get eg sagt þér að Ashdown kemst ekki á næsta þing, því hann verður undir í kosninga hríðinni, og mín stjórn fer frá, en andstæðingar vorir komast að völdunum.

Nú hvarf Laurier mér sjónum, og eg vaknaði.

En næstu nótt á eftir kosningunum sem fóru eftir því sem mig dreymdi, því Laurier stjórnin varð í minni hluta, eins og kunnugt er, og Borden stjórnin komst að, Ashdown náði ekki kosningu, og sv. fr. dreymdi mig að eg væri kominn inn í stórann sal, og voru þar inni margir menn, sem allir voru mjög hljóðir.

Fór eg þá að lítast um í þessum ranni, og sá eg þá að í öðrum enda hans var klettur all mikill og sat á honum ófreskja svo ljót og illileg að mér alveg hnikti við.

Þessi ófreskja eða óvættur var í karlmanns mynd, frekar en konu, að mér virtist, þó var eg ekki alveg viss um hvorkyns skepnan var. En svo var hún feit að ístran hvíldi á kjám hennar, þar sem hún sat. Nefið var langt og feitt, en kinnar svo miklar að á öxlum láu.

"Sér þú þetta ferlíki?" sagði við mig einn af þeim sem þarna voru inni.

"Já," sagði eg.

"Þetta er nú nýja stjórnin okkar," svaraði hann.

"Ef hún reynist ekki betur en hún lítur út, verður hún ekki lengi við völdin," varð mér að orði, og þá vaknaði eg.

Draumar Sigfúsar Pálssonar.

Sigfús Pálsson er vel þektur af flestum Íslendingum í Winnipeg. Hann hefir sagt mér eftirfarandi drauma, og læt eg hann sjálfann segja frá því er hann hefir dreymt.

Katólskan næst Guði.

Eg er elztur af börnum foreldra minna, og var Guðný systir næst mér að aldri, en þó hálfu fjórða ári yngri; og dó hún þá er hún var 19 ára að aldri, og var það á afmælisdegi mínum, 6. okt.

Áður en hún dó hafði hún lofað mér því að hún skyldi láta mig vita hvernig sér liði eftir dauðann, ef það stæði í hennar valdi, og eg lifði lengur en hún. Og réttu ári eftir að hún andaðist, eða nóttina milli þess 5. og 6. október dreymdi mig að hún koma til mín þar sem eg svaf í sæng minni, og virtist mér hún veikluleg, en ekki sorgbitin.

Þá sagði eg til hennar: "Jæja, systir mín góð! Nú ættir þú að geta sagt mér eitthvað í fréttum, þar sem þú ert búin að vera heilt ár hjá Guði, því þú dóst á afmælisdaginn minn í fyrra, og nú er afmælið mitt aftur í dag."

Mér líður vel," sagði hún.

En hvað gerir þú," spurði eg.

"Eg þjóna Maríu mey," mælti hún.

"Hvaða trúarbrögð líka Guði bezt?" spurði eg enn.

Hún hugsaði sig um og sagði með hægð: "Guði líkar öll trúarbrögð. Það gerir nú lítið til hverju maður trúir, heldur hvernig maður breytir. En katólska kirkjan er næst Guði."

Þetta þótti mér undarlegt, því eg hafði aldrei haft mikið álit á katólsku kirkjunni.

"Eg má ekki vera að því að segja þér meira að þessu sinni, en eg kem til þín síðar," sagði hún og hvarf. Þetta hefir þó ekki orðið því mig hefir aldrei dreymt hana síðan að nokkru marki.

Lykillinn.

Runólfur Newland, sem dáinn er hér í borginni fyrir skömmu hafði húsnæði hjá mér í fjögur ár áður enn hann gifti sig. Kom okkur mæta vel saman og vorum beztu vinir, og eftir að hann var giftur komu þau Newland og kona hans oft og tíðum á heimili mitt og konu minnar, og við hjónin heimsóttum þau sömuleiðis.

Eitthvað þrjár eða fjórar vikur eftir að Mr. Newland andaðist dreymdi mig eina nótt að hann koma til mín og standa við rúmið mitt, og hélt hann á nokkuð stórum lykli í hendinni.

"Ertu vakandi," sagði hann.

Já, svaraði eg.

Síðan mælti hann: "Viltu gera bón mína?"

"Já," svaraði eg.

"Tak þú þá þennan lykil og kom honum til hans Árna. Eg veit þú gerir það."

Eg þóttist vita að hann mundi meina Árna Anderson lögmann. Síðan hvarf hann mér sjónum, en eg vaknaði. Fór eg nú að hugsa um hvað mig hefði dreymt, þetta skýrt, og skilmerkilega, og vakti á að gizka 10 mínútur, en sofnaði svo.

En ekki var eg fyr sofnaður en hann kom aftur til mín. Var hann nú dapur í bragði með sorgarsvip. En mælti: "Þú ert viss með að koma lyklinum til hans Arna. Mér ríður á því, því eins og þú skilur eru þetta eignirnar mínar, og þér treysti eg manna bezt."

Nú vaknaði eg og fór að geta þess til með sjálfum mér að eigum Newlands muni hafa verið óráðstafað þá er hann sálaðist, og hann sé nú að biðja mig þess að eg gangi fram í því að öllu sé komið í gott lag, og út úr þessum hugleiðingum sofnaði eg enn.

En það fór eins og fyr, óðara og eg hafði fest blund kemur Newland enn til mín og er nú hýrari í bragði enn í hin skiftin. Leit hann nú glaðlega til mín og sagði: "Þú manst eftir hverju þú hefir lofað mér, með lykilinn."

En þá þótti mér að eg segja: "Þú fékkst mér aldrei lykilinn."

"Nei, en það stendur nú þannig á fyrir mér að eg á ekki hægt með það því eins og þú veist fór eg héðan um daginn í svoddann flýtir, en eg treysti þér til að gjöra alt sem hægt er fyrir mig," sagði hann.

Það var á sunnudags morgun að mig dreymdi þennan draum og hinn næsta dag á eftir fór eg og fann Mrs. Newland, og komst að því að eigum hins látna manns var algörlega óráðstafað.

Hesturinn var meiddur.

Það var á sunnudags morgun, að eg svaf í rúmi mínu og hafði hugsað mér áður en eg fór að sofa seint á laugardagskvöldið að nú skyldi eg sofa mér út, úr því sunnudagur væri. Enda hafði eg sagt Kristjáni syni mínum að fara á fætur þennan morgun og gefa hestunum.

Þegar leið fram á morguninn, þótti mér að faðir minn sálugi koma til mín og segja: "Þér er bezt að gæta að honum George því hann er meiddur."

"Hann George meiddur," hrópaði eg, "sá er víst meiddur eða hitt þó heldur, sem er svo sýlspikaður að maður finnur ekki bein í honum."

"Það er nú það sama, hann hefir sár á bakinu," sagði faðir minn.

Nú vaknaði eg og kallaði til Kristjáns, og sagði honum að koma ofan og hjálpa mér til þess að gefa hestunum.

Fórum við nú báðir út í hesthús til að gefa. Spurði eg nú Stjána hvort hann héldi að hann George væri nokkurstaðar meiddur, og sagði hann það væri ómögulegt því hann réri í spikinu.

Samt fór eg nú að hyggja að klárnum en fann hvergi sárann blett. Fór eg nú og hafði morgunmat, en ekki gat eg gleymt því sem mér þótti faðir minn segja við mig. Mér lá við að trúa því.

Fór eg því enn út í hesthús til þess að skoða George. Strauk eg hann nú um bakið og hann kiftist við. Fann eg þar stóra holu fulla af hárum, og sást því ekki. Það hafði sylgja nuddast þarna í hrygginn á George og myndað holu sem náttúrlega hefði grafið í hefði ekki verið að því gætt í tíma. Faðir minn sá rétt þó framliðinn væri.

Á krossgötunum.

Skömmu eftir það að Soffía móður systir mín andaðist þótti mér að hún koma til mín eina nótt í svefni. Var hún glöð í bragði og sýndist líða vel. Spurði eg hana þá að hvort hún gæti sagt mér nokkuð í fréttum úr heimi hinna framliðnu. Hún tók vel í það og sagðist geta sagt mér ýmislegt og mælti:

"Hann Rögnvaldur má vara sig, því hann er yfirmaður á krossgötunum, og Árni bróðir þinn er riddari í hólmgönguliðinu."

Hún sagði ýmislegt fleira en eg gat ekki munað það þá er eg vaknaði.

Brjóstnálin hans Sigurðar Stephensens

Hér í Winnipeg er maður sá er Sigurður heitir, og er sonur Jónasar Stephensens sem var um eitt skeið verzlunarmaður á Seyðisfirði, en er nú bóndi í Saskatchewan.

Sigurður býr hér í borginni, og er maður kvæntur. Um það leyti sem hann giftist gaf kona hans honum mjög vandaða og einkennilega brjóstnál, úr gulli, sem honum þótti mikið til koma, og vildi ekki missa fyrir nokkurn mun; en þó vildi svo illa til að hann tapaði henni síðastliðið sumar. Hann vissi ekki hvar hann misti hana, og ekki með hvaða hætti, og fann hana hvergi, þó hann leitaði hátt og lágt.

Hann var nú hættur að hugsa um nálina og datt ekki í hug að hann mundi sjá hana nokkru sinni framar. En í janúar dreymdi hann að hann væri kominn niður í bæ og inn á gildaskála sem stjórnað er af Ítölskum manni og Sigurður þekkir vel, því hann hafði oft borðað þar miðdags verð þá er hann vann í búð þaðan skamt í burtu.

Strax og hann er þarna kominn sér hann mann einn er hann þóttist sjá að væri Italskur, en honum alveg óþektur.

Þessi ókunni maður hafði hvítan kraga um háls og þar utan yfir brugðið slifsi með hvítum og svörtum röndum Slifsinu var brugðið í hnút að framanverðu eins og títt er hér í landi, og í þessum hnút sér Sigurður að nælt er brjóstnálinni sem hann hafði týnt í júlí í sumar sem leið.

Honum þótti nú meir en lítið vænt um að sjá þarna brjóstnálina sína og ætlaði að fara að ávarpa manninn en þá vaknaði hann.

Sagði hann nú konu sinni frá því sem hann hafði dreymt, og kom þeim saman um að gaman væri að hann færi ofaneftir að vita hvort hann yrði nokkurs var. Þá er leið að hádegi bjó Sigurður sig að heiman og fór þangað sem hann dreymdi að hann væri staddur um nóttina.

Ekki leið á löngu að borðgestir færu að þyrpast inn í skálann og taka til snæðings, því nú var kl. 12 og borgarklukkan hringdi og C. P. R. og C. N. R. létu gufublýstra öskra svo undir tók í holtum og hæðum. Þá sér Sigurður að inn gengur maður og lítur hann út eins og sá sem hann sá í svefninum um nóttina.

Þessi maður hafði slifsi um hálsinn með sama lit og hann hafði séð í svefninum, og í hnútnum að framanverðu sér hann að nælt er brjóstnálinni sinni sem hann hafði tapað fyrir fimm mánuðum.

"Hvar fékkstu þessa brjóstnál?" spurði Sigurður.

"Eg keypti hana hjá Eaton," svaraði Italinn.

"Það getur ekki verið, því eg á hana og tapaði henni í sumar. Þér er bezt að fá mér hana, því eg á hana með öllum-rétti."

Hinn fór að malda í móinn, en sagðist þó ekki vera viss um hvar hann hefði fengið hana. Sá hinn Ítalski, sem stýrði þessu matsöluhúsi sagði samlanda sínum að bezt mundi honum vera að fá Sigurði nálina, því hann þekti hann ekki að öðru en ráðvendni, og varð það úr.

Sigurður hefir nú nálina og geymir vandlega.

Arnljotur B. Olson

Arnljotur B. Olson

ÖNNUR DEILD.

Sögur eftir Kristján Jónsson, Geiteying, færðar í letur og lagaðar að orðfæri af S. J. Austmann.

Skinnsokka-félagið.

"Komdu nú blessaður og sæll, Kristján minn," sagði prófessorinn um leið og hann lagði hægri hönd sína mjög vingjarnlega á öxlina á Kristjáni Jónssyni, þar sem hann var við starf sitt í smiðju sinni á Ellice Avenue. "Já, nú er eg kominn að biðja þig bónar, og vonast eg eftir að þú gerir hana."

"Hvaða bón er það," sagði gamli maðurinn og strauk svitann af enni sér með skyrtu erminni sinni.

Prófessorinn þreif nú í granskeggið á sér og snéri það á milli fingra sinna í nokkrar sekúndur, og mælti síðan: "Já, það skal eg segja þér Kristján minn. Eg er að hugsa um að setja á stofn prentsmiðju á Gimli og gefa þar út blað sem fjalla skal um öll helstu mál landsins. Eg hefi ákveðið að blaðið skuli verða hreinasta fyrirmynd. Fræðiblað í orðsins fylsta skilningi. Þar sem rædd verða vísindi, heimspeki, skáldskapur, listafræði, búskapur og margt meira.

Eg er nú því kominn á ferðina til að safna hluthöfum og "axían" á að verða aðeins eina hundrað dollars, tíu dollars nú þegar og svo hina níutíu þegar mönnum er sem hægast."

Þetta fyrirtæki er ekki aðeins nauðsynja fyrirtæki, heldur líka reglulegt gróða fyrirtæki. Hvernig líst þér á Kristján minn?"

"Líst mér á það. Ekki nema ljómandi vel. Svona blað þurfum vér Íslendingar að fá, og það sem allra fyrst, og hluturinn aðeins hundrað dollara, og tíu dollara nú þegar. Já, bið þú Guð að hjálpa þér, eg tek eina "axíu" og skal borga mína tíu dali strax, ja, það er að segja ef þú vilt koma með aðra 10 í félagið mitt, eða sem eg sel fyrir."

"Hvaða félag er það?" spurði prófessorinn áhyggju fullur.

"Það er kallað Skinnsokka-félag," sagði Kristján, og rendi augunum gettnislega til prófessorsins, sem farin var nú á ný að snúa granskegg sitt á milli fingranna.

"Skinnsokka-félag," hafði prófessorinn upp eftir Kristjáni. "Hvaða félag er það? Og hvernig stendur á því?"

"Já, það er nú saga að segja frá því," mælti Kristján mjög sakleysislega. Félagið er enskt og aðal stöðvar þess eru á Englandi. Það er fyrir skömmu myndað, og áform þess og augnamið er að sauma skinnsokka."

"Og handa hverjum?" skaut prófessorinn inn í.

"Handa manni sem gengur yfir sundið milli Englands og Frakklands—Ermar sund—Hann nefnilega gengur í skinnsokkum, og skinnsokkarnir sem hann er í eru voðalega dýrir og það hefir myndast félag sem ætlar að búa til þessa skinnsokka.

Í félaginu er flest eða alt heldra fólk á Englandi, og þar á meðal Victoría drotning, og það var hún sem skrifaði mér, eða réttara sagt, lét skrifa mér, og bað mig að styrkja þetta félag, annað hvort af mínum eigin ramleik eða með tilstilli vina minna. Við erum beztu kunningjar, hún Victoría drotning og eg. Við þekkjumst frá fornu fari, og þar sem hún blessuð drottningin er öðru megin, þá er Guð hinummegin."

Nú fór "prósa" ekki að lítast á blikuna. Hann sá að Kristján var kominn út í aðra sálma en ætlast var til í fyrstu. Nefnilega að fá tíu dalina sem niðurborgun í "axíunni". Hann vissi nú í svipinn ekki hvað hann átti að taka til bragðs, en langaði þó til að segja eitthvað viðvíkjandi blaðinu sínu og fór að gjöra sig líklegan til að byrja á einhverju. En Kristján tók þá strax fram í fyrir honum og sagði:

"Nei, vertu nú hægur á meðan. Eg var ekki búinn að segja þér frá manninum í skinnsokkunum.

Skinnsokkarnir eru voðalega stórir og blásnir upp fullir af vindi og í höndum sér ber maðurinn stöng mikla og á annan endann, sem niður snýr á stönginni er festur skinnsokkur gríðar stór, útblásinn af vindi. Við þessa stöng styður hann sig og fer fullum fetum á hafinu; það er vindurinn sem heldur honum uppi. En það fór fyrir honum eins og öllum öðrum náungum sem ekki hafa annað en vind til þess að halda sér uppi. Hann stakst á hausinn og sér nú í iljar honum."

"Hvað meinar þú," sagði prófessorinn, um leið og hann leit til Kristjáns með mesta ráðaleysis svip.

"Eg meina það sem eg segji. Hann misti stöngina, og svo jafnvægið og stakst á hausinn. Það eru nú aðeins iljarnar sem standa upp úr sjónum. Hitt er alt í kafi."

Þegar hér var komið sögunni var prófessorinn kominn út úr smiðjunni og sagði ekki svo mikið sem vertu sæll.

Islenzkir löngu-hausar.

Þegar stríðið milli Japa og Rússa stóð yfir kom eg oft til Kristjáns að kvöldinu til. Hann hafði svo gaman af að eg segði sér hvernig að gengi stríðið milli þessara stórþjóða. "Blessaður komdu á hverju kvöldi, og segðu mér fréttirnar. Þú hefir svo

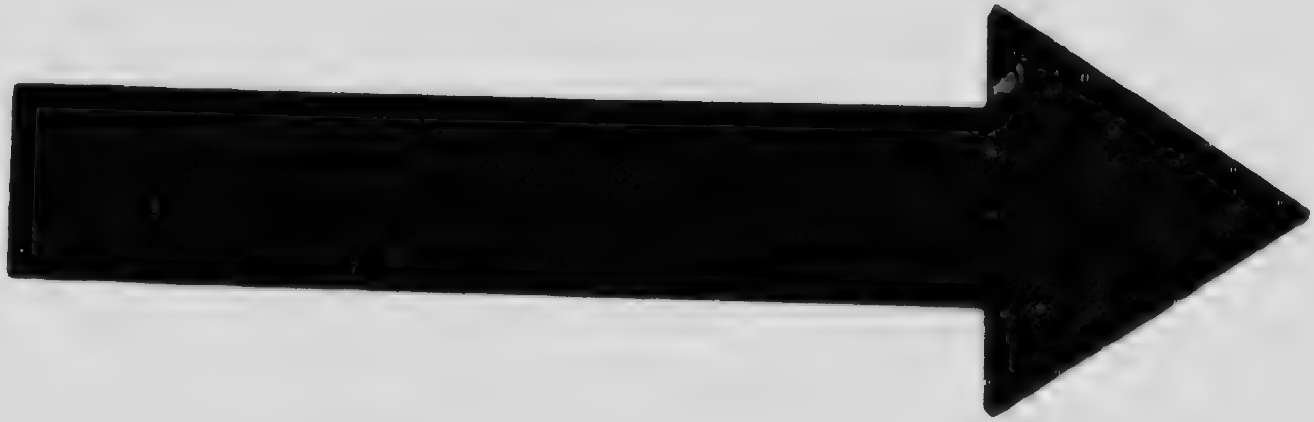

MICROCOPY RESOLUTION TEST CHART

(ANSI and ISO TEST CHART No. 2)

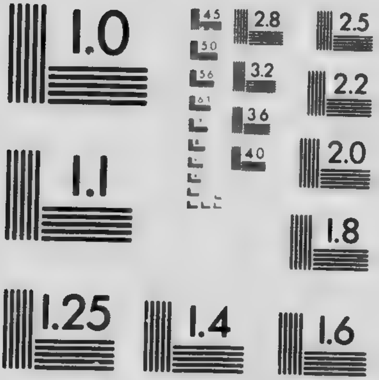
1.0
4.5
2.8
2.5
5.0
3.2
5.6
2.2
6.3
3.6
1.1
4.0
2.0
1.8
1.25
1.4
1.6

APPLIED IMAGE Inc
1653 East Main Street
Rochester, New York 14609 USA
(716) 482 - 0300 - Phone
(716) 288 - 5989 - Fax

gott minni og segir mér ætíð mest og bezt," sagði Kristján við mig oftar en einu sinni.

Eg reyndi að verða við þessum tilmælum hans, honum til skemtunar. Hann var þá orðinn veill á heilsu og átti ekki langt eftir. En svo gjörði eg þetta líka í eigingjörnum tilgangi. Nefnilega að stytta mér stundir þegar eitthvað amaði að.

Eitt kvöld sem oftar kom eg til Kristjáns að segja honum fréttirnar af stríðinu. Hann var þá vel frískur og í góðu skapi, eins og hann var æfinlega þegar hann var ekki lasinn.

Þetta kvöld voru margir komnir hjá honum eins og oftar, og var um það leyti sem Japar höfðu að nokkru leyti eyðilagt flota Rússa við Port Arthur, og voru nú allir að tala um sjóorustur sem þá voru háðar svo að segja dags daglega.

"En þetta eru ekki nema bölvaðir viðardallar sem Rússar hafa," sagði einn landi sem eg ætla að leyfa mér að kalla Stein. Steinn er allra bezti náungi, en ekki sérlega fróður.

"Já, en þessi Rússneski 'poplar' er nú seigur," sagði Kristján blátt áfram.

"Nei seigur! Er hann seigur," hrópaði Steinn, sem fór nú að verða forvitinn

"Já, eg hefði nú sagt það. Ekkert stál er nú á við hann," mælti Kristján með sínum einkennilega sakleysis svip er ætíð brá yfir andlit hans þegar hann var að hugsa sig um hvernig byrja skyldi að segja frá æfintýrum sem svo oft mynduðust í huga hans.

"Þegar eg var vestur við hafið, sá eg flest þessi voðalegu herskip Bandamanna, og öll voru þau varin með Rússneskum 'poplar'. Bið þú einn og sannann. Þegar búið er að marg olíubera þessa viðartegund er hún harðari en nokkurt stál. Þegar sprengikúlum er skotið á þau skip sem klædd eru þessum Rússneska 'poplar', er rétt eins og einhver okkar kastaði steini á hvaltálkn.

Maður heyrir smellinn; það er alt og sumt. Já, og þessi skip Rússa sem Japar eru nú að sökkva eru mörg smíðuð í Bandaríkjunum, og engin morðtól og engin skot frá Jöpum giörði þeim hið minsta grand þar til Íslenzkir löngu-hausar komu til sögunnar."

"Íslenzkir lönguhausar," hrópaði nú Steinn, er virtist vera allur á nálum af forvitni.

"Já, Íslenzkir lönguhausar. Hefurðu ekki lesið um þá í Ísafold?" svaraði Kristján ofur rólegur. Honum stökk nú ekki bros af vörum.

"Nei," sagði Steinn, "eg les ekki Ísafold. Blessaður segðu okkur frá þeim."

"Það skal eg gjöra," sagði Kristján, ef allir vilja hætta að tala um annað á meðan.

Allir voru fúsir til þess, og varð nú dauða þögn, og byrjaði Kristján að segja lönguhausa æfintýrið og er það hérumbil eða alveg orðrétt á þessa leið:

"Þegar Japar unnu sigur á Kínum fyrir eitthvað tíu árum, ætluðu Japar að taka af þeim ýmsa landskika og eyjar ásamt nokkrum millíónum dollara. En þá komu Rússar eins og andskotinn úr sauðarleggnum og hótuðu Jöpum dauða og djöfli ef þeir ekki hefðu sig hæga, og Japar fengu svo ekkert hjá Kínum nema eyjuna Formósa. Þessi slettirekuskapur Rússa kveikti þann haturs eld hjá Jöpum er aldrei hefir slöknað síðan, og þá strax byrjuðu þeir á því að búa sig í stríð við Rússa.

Þeir sendu menn um allan heim til að grenslast eftir hvað hægt væri að kaupa í þessu eða hinu landinu, er gátu orðið þeim til liðs í hinu fyrirhugaða stríði. Stríðinu sem nú stendur yfir.

Tveir af þessum sendimönnum fóru til Íslands. Þeir ferðuðust um landið hornanna milli og gátu ekki séð neitt sem gæti komið þeim að liði nema harðfisk. Þeir keyptu allann þann harðfisk sem til var í landinu, og alt sem hert hefir verið síðan og við þessa komu Japa til Íslands, varð það sem harðfiskurinn komst í þetta geypiverð sem hann er nú í, og það er þessi íslenzki harðfiskur sem veitir hinum Japönsku hermönnum hug og dug að berjast. Þeir stínga heilum eða hálfum þorski í vasa sinn og fara á móti Rússanum og berjast í þrjá og fjóra daga hvíldarlaust. Þeir bara rífa fisk úr roði og maula þegar eitthvað verður á milli, og það er nú viðurkent af beztu læknum að íslenzki harðfiskurinn sé sú kraftmesta og bezta fæða sem hægt er að fá.

"En lönguhausarnir! Þú hefir ekki sagt okkur frá lönguhausunum," hrópaði "Rokkur" sem var nýkominn neðan úr bæ þegar sagan byrjaði. Hann hafði komið við hjá "Tom Fraser" og keypt sér fulla þriggja pela flösku af "augna vatni hins helga Patricks,"* og var nú að væta á sér kverkarnar með því, og sömuleiðis sessunauta sinna.

"Heyrðu Kristján," hélt "Rokkur" áfram, "kystu þessa sívölu og vittu hvort þú hressist ekki við það," og Kristján kysti þá sívölu og tók um leið góðan teig af hvarma dropum hins helga manns.

Og Kristján byrjaði nú aftur sögu sína. "Já, nú kem eg að lönguhausunum."

"Þegar þessir tveir Japar sem fóru um alt Ísland komu undir Jökul sáu þeir stærðar hrúgur af hörðum lönguhausum sem ekkert var hirt um.

"Heyrðu laxi," sagði annar Japinn við félaga sinn. "Hvernig líst þér á að við kaupum þessar hausa hrúgur og flytjum þær heim til okkar og látum búa til úr þeim sprengikúlur. Hausar þessir ættu að verða Rússum óþægilegir viðkomu."

"Já, þetta er ágætt ráð," sagði hinn Japinn. "Við ættum að geta komist að góðum kaupum á þessum lönguhausum sem eyjarskeggjar hafa ekkert við að gera."

---

*Svo nefna Írar brennivín.

Og í stuttu máli sagt, þeir keyptu alla lönguhausa sem til voru á landinu. Undir Jökli og á Ísafirði eru náttúrlega byrgðirnar mestar, og þangað létu þeir Íslendinga flytja bæði fisk og hausa úr öðrum pörtum landsins. Og þegar þessir Japar höfðu keypt allan harðfisk og alla lönguhausa sem til voru á landinu, settu þeir umboðsmenn í ýmsum stöðum og fóru síðan heim.

En einn góðan veðurdag sáu Íslendingar heim á fróni tvö gufuskip koma af hafi. Sumir héldu reyndar að þetta væru eyjar sem skotið hefðu úr sjó upp, og á þeim væri eldgýgur, því allir sáu reykjar mökkinn. En þetta voru ekki eyjar, heldur tvö þau stærstu herskip sem Japar áttu til í eigu sinni. Já, þvílík skip höfðu aldrei til Íslands komið, og Íslendingar góndu eins og strandaglópar bæði á skipin og Japa sjálfa.

Hvað ætli þau hafi verið löng?" spurði Steinn, sem alveg var hrifinn af því sem Kristján sagði

"Átta hundruð fet, og vélarnar höfðu 80,000 hestaafl," svaraði Kristján viðstöðulaust Já, það voru nú bollar til einhvers.

"Japar ætluðu hvorki að láta Rússa né aðra ræna sig löngu hausunum undan Jökli! Og alt gekk eins og klukka. Það var róið á bátum út í skipin með skreiðina, því þeir voru varir um sig þessir Japar, og vildu ekki fara of nærri landi, og þeir voru ekki sínkir á centin; borguðu landanum tíu krónur á dag, og þegar skipin voru hlaðin héldu þau í haf og heim til sín.

En þegar heim kom var nú tekið til óspiltra málanna. Fiskurinn og hausarnir voru settir á land, og fiskurinn búinn út í nesti handa hermönnunum. En lönguhausarnir fluttir á verkstæðin og þar voru þeir fyltir af alskonar járna rusli og þessu óttalega sprengiefni sem Japanar hafa búið til. Heyrðu Snjólfur, hvað heitir þetta óttalega eyðileggjandi efni? Þú ert svo minnugur, eg veit að þú manst nafnið á því."

"Shimoni púður heitir það," sagði eg.

"Já, Shimoni púður heitir það. Já, þar er nú kraftur í. Ekki er nú dýnamit mikið á við það. Nei, nei, bið þú Guð að hjálpa þér, þetta sprengiefni Japa er "akúrat" helmingi sterkara. Já, helmingi sterkara er það, og þegar lönguhausarnir voru nú fyltir upp með því ásamt riðguðum nöglum og alskonar járna brotum og kveikt svo í með rafurmagni, þá er engin furða þó Rússar fái á kjaftinn, enda fá þeir það nú, og þó að þeir séu harðir og grimmir þá hafa þeir ekkert við Japa að gjöra.

Nei, nei. Eg þekki það svo vel síðan eg var fyrir vestan. Þeir eru eins og Sæmundur fróði, fullir af kyngi-krafti. Geta riðið kölska í selslíki ef þeim sýnist.

Já, það voru þessir lönguhausar sem settu göt á skip aðmíralsins sem sökk eins og steinn með 800 manns hérna um daginn. Heyrðu Snjólfur, hvað hét aðmíralinn og skipið sem Japar söktu við Port Arthur síðastliðna viku?"

"Sjóliðsforinginn hét Makaroff, en skipið Petropavlovsk," svaraði eg.

"Já, þar kemur það. Makaroff hét hann og var sá lang bezti í öllum sjóher Rússa, og skipið það bezta sem þeir áttu, og var talið óvinnandi. Já, þetta var skip sem Japar vildu eyðileggja fram yfir alt annað. Þeir höfðu reynt allar sínar kúnstir til að eyðileggja þetta skip sem var alt klætt rússneskum 'poplar,' marg olíuðum og ekkert gat því grandað fyr en ílenzkir lönguhausar komu til sögunnar og gjörðu kúnstina.

En ef til vill er það máske skrítnast af öllu að einu sinni urðu hausarnir Rússum að liði, og bjargaði lífi þeirra."

"Hvernig vildi það til," spurði einn af þeim er við var staddur.

"Já, það var nú skrítið og virðist vera lýgilegt, en er þó alveg satt."

"Eitt sinn fóru Rússar frá Port Arthur og ætluðu sér að komast yfir til Kína eða eitthvað burtu úr varðhaldinu sem Japar héldu þeim í og lögðu út frá Port Arthur um hánótt á nokkrum torpedo-bátum. En þegar komið var út á rúmsjó komu Japar á móti þeim, og fóru að senda þeim sendingar, nefnilega löngu-hausa. Og þessi löngu-hausa hríð var svo voðaleg að sumum skipunum var sökkt og sum snéru aftur, en eitt komst undan og náði með heilu og höldnu ströndum Kína.

En þessir menn sem á skipinu voru höfðu farið hungraðir af stað frá Port Arthur, því þar var lítið orðið um vistir og engan mat höfðu þeir með sér.

En Japar sendu þeim nokkra löngu-hausa um borð sem ekki sprungu. Það gekk eitthvað að kveiknum í þeim, og þegar skipið var komið úr augsýn Japa, foru Rússar að líta í kringum sig. Þeir tóku nú eftir hausunum sem lágu á dekkinu og foru að skoða þá í krók og kring.

"Hvað er þetta?" hrópaði einn Rússinn.

"Er þetta ekki harður fiskur. Komið drengir og lítið á."

Þeim kom nú saman um að þetta væri harðfiskur, það er að segja kinnfiskarnir sem ætíð voru látnir ónaggaðir þó hausinn væri gjörður holur að innan og fyltur upp eins og eg hef áður umgetið.

Og þarna fengu Rússar mat, sem voru aðfram komnir af hungri, og á þessu nesti lifðu þeir og komust yfir til Kína eins og áður er sagt.

En nú komst Rússa stjórn að því að Íslenzkir lönguhausar væri það bezta sem hægt væri að fá fyrir sprengikúlur, og sendi því gufuskip til Íslands. En þeir gátu ekkert fengið því Japar höfðu keypt alt sem til var, og alt sem mundi fást. Svona eru þeir klókir þessir bannsettir Japar, og hérmeð líkur æfintýrinu af Íslenzkum lönguhausum."

Íslendingarnir við Kyrrahafið.

Eitt sinn kom Englendingur til Kristjáns með eitthvað til viðgerðar, og barst þar margt á góma. En eftir litla stund fór Englendingurinn að hrósa sínu landi og landsmönnum.

"Það eru engir sem jafnast á við Englendinga í nokkrum hlut. Þeir skara jafnvel fram úr í því að stela aukheldur öðru," sagði Englendingurinn borginmannlega.

"Og hvað hefurðu til marks um það," sagði Kristján, og klóraði sér í vanganum.

"Ó, mikil ósköp. Eg gæti nú sagt þér frá æði mörgu sem sannar mál mitt. Eg skal nú til dæmis segja þér frá viðviki sem þeir gerðu vestur við hafið, ekki fyrir löngu, og er alveg einstakt í sinni röð."

"Já, gerðu það," mælti Kristján, "eg hef ætíð gaman af að heyra æfintýri og það þó af þjófum sé. Blessaður segðu frá því hvað landar þínir höfðust að vestur frá, ef það er nokkurs virði. Eg er reiðu búinn að hlýða sögu þinni."

"Jæja, Kristján minn. Það voru margir Englendingar vestur við haf síðastliðinn vetur í skógarhöggi og höfðust þeir við í tjaldi. En af því að við hafið er mjög votviðrasamt á vetrum, vildi drepa í gegnum tjaldið. Þessu eyrðu landsmenn mínir ekki, fóru nú að tala um hvað til bragðs skyldi taka. En hér var ekki auðvelt til úrræðanna. Þeir voru langt frá öllum mannabygðum, þar sem engin sagaður viður var fáanlegur, en þaðan sem þeir voru vildu þeir ekki flytja því þar höfðu þeir gott vatn og nóg af fiski.

En nærri tjaldinu lá afar stórt tré, sem fellt hafði verið fyrir nokkrum árum en var svo stórt og þungt að engin treystist til að flytja það til sögunnarmyllu, því síður að saga það í borðvið.

En þetta stóra tré söguðu landar mínir með handafli rétt eins og ekkert væri og bygðu úr því hús bæði stórt og vandað.

En engin veit enn þann dag í dag hvernig á því stendur að stóra tréð er horfið Menn hafa getið til um ýmsar orsakir, en engin hefir getið hins rétta til."

"Er þetta alt," spurði Kristján, og virtist undrast ef svo væri.

"Já, þetta er alt, og ekki heldur svo lítið, sagði Englendingurinn, mjög hróðugur.

"Þetta er ekkert! Þetta er ekkert, í samanburði við það sem Íslendingar gjörðu þegar eg var vestur við hafið," mælti Kristján, og var nú mjög alvarlegur, og eftir útliti að dæma allra manna ólíklegastur til að segja nokkuð annað en hreinan og beinan sannleikann.

"Já, það var nú til svona að það stóð eins á fyrir Íslendingunum og Englendingunum að þeir voru í tjaldi við fiskiveiðar, og tjaldið lak eða það úði í gegnum það, og leiddist þeim það mjög, og fast við tjaldið lá afar stórt tré sem felt hafði verið tveimur árum áður, en engin mannleg hönd fékk það hrært úr stað. Það var 200 fet á lengd og 30 fet í þvermál. Þennan litla bút söguðu landarnir með flettisögum sem þeir höfðu haft með sér frá gamla landinu.

Já, þeir höfðu sömu aðferðina og höfð var heima; þeir grófu gröf undir tréð og þar stóð annar maðurinn en hinn upp á trénu, og þeir hættu ekki fyr enn þetta stóra tré var komið í borðvið og hvað eina sem hentugast til síns brúks. Síðan hefluðu þeir það sem hefla þurfti og bygðu svo hús. Hús þetta er talið það fegursta og vandaðasta sem til er á ströndinni. En það aðdáanlegasta af því öllu er það að tréð liggur kyrt og alveg í sama stað og áður."

"Þetta er andskotans lýgi," hrópaði nú Englendingurinn. Þessu trúir engin. Þetta er ómögulegt."

"Já, þó eg færi með þér vestur á morgun," mælti Kristján afar rólega, " þyrði eg að veðja hundrað dölum við þig eða hvern sem væri að tréð er þar enn í dag, eða að minsta kosti sýnist svo."

"Nei, það er ómögulegt. Það getur ekki átt sér stað," sagði nú Englendingurinn, sem kominn var í vandræði.

"Ekkert auðveldara. Ekkert auðveldara. Áður en þeir söguðu tréð kiptu þeir því úr berkinum sem var bæði þykkur og sterkur, og í gegnum þennan hólk mátti ríða mörgum hestum í senn en til að fyrir byggja að tiltæki þeirra kæmist upp settu þeir speldi í endana."

"Farðu norður og niður," hrópaði nú Englendingurinn, sem dáðist að því er Kristján hafði sagt honum. "Eg vil taka í hönd þína. Þú tekur mér fram í því að ljúga."

"Eg skal taka þér í hönd, en með því samþykki eg ekki getsakir þínar að eg ljúgi þessu, því hér er hvert orð satt, mælti Kristján, kaldur og rólegur eins og honum var svo gjarnt að vera þá er hann sagði sínar nafntoguðu skemtisögur af munni fram.

Kötturinn of ofninn.

Kristján átti ofn sem einlægt reykti, og hafði kona hans oft beðið hann um að taka í sundur pípurnar og reyna að ráða bót á reykjar svælunni; en þetta drózt fyrir Kristjáni.

Þau áttu lík kött sem var orðinn gamall og vildi Kristján drepa hann, en það vildi Elínborg ekki með nokkru móti, henni þótti svo vænt um hann.

En eitt sinn fór Elinborg að heiman og datt þá Kristjáni í hug að nú væri bezt að lóga kettinum og hreinsa ofninn og ofnpípurnar. Fer hann nú að hreinsa hvorutveggja og setur síðan upp aftur og trekkir nú ofninn ágæta vel og er í góðu lagi. En köttinn skaut hann og bar eitthvað í burtu.

En þegar þessu var lokið, kom Elinborg heim og með henni vinkona hennar, og brast nú og brakaði í ofninum, því Kristján hafði fylt hann af þurrum við.

"Þú hefir víst gert við ofninn Kristján," sagði Elinborg. "Hann reykir nú ekkert og trekkir svo mæta vel."

"Já, víst gerði eg það, en óska mundir þú að slíkt hefði verið ógert."

"Því segirðu þetta, Kristján. Hefir nokkuð komið fyrir."

"Já, það vildi til slys," sagði Kristján, mjög áhyggjufullur.

"Guð minn góður! Vildi til slys? Ekki þó í sambandi við ofninn?" sagði aðkomu konan.

"Jú, það var nú í sambandi við ofninn, og má eg kenna sjálfum mér um það. Já, og það er nú það sem mér þykir verst af því öllu."

"Þú ert nú að skrökva, Kristján. Það hefir víst ekkert slys viljað til," sagði Elinborg, sem þekti mann sinn manna bezt.

"Já, betur svo væri, og ef þér finnst ekki að þú hafa orðið fyrir neinum skaða, þá er eg ánægður," sagði Kristján, og sýndist búa yfir einhverjum leyndardómi sem hann helzt vildi að ekki þyrfti að segja frá.

"Jú, það er víst eitthvað," sagði aðkomu konan. "Sérðu ekki hvað hann Kristján er sorgbitinn?"

"Jæja, Kristján, segðu okkur hvað vildi til. Við megum eins vel fá að heyra það," sagði nú Elinborg.

"Jæja þá. Eftir að þú varst farin tók eg niður ofninn og hreinsaði hann og allar pípurnar. Tók úr honum stykki og setti nýtt í staðinn, og gerði þannig við hann að eg var nú viss um að hann mundi trekkja svo vel að alt skyldi brenna sem í hann yrði látið, og viti menn þá er eg kveikti upp í honum var súgurinn svo mikill að hann virtist alt ætla í sig að draga. Kisa stóð á miðju gólfi og vissi ekki fyrr enn að ofninn fór að soga hana til sín, en kisa var nú ekki á því að láta bölvaðann ofninn éta sig. Hún setti því klærnar á kaf í mottuna þína Elinborg sem hérna lá á gólfinu og þér þótti vænst um; og nú urðu harðar stimpingar. Ofninn vildi soga í sig köttinn, en kötturinn hélt dauðahaldi í mottuna. Þessi aðgangur var svipaður því og viðureign Þórs þegar hann átti við miðgarðs orminn. Þór hélt í vaðinn og hafði orminn fastan á önglinum, en ormurinn blés eitri á Þór.

"Já, hér var líkt á komið. Ofninn var eins og Þór. Vildi draga köttinn til sín en kisa urraði og öskraði og blés eitri og froðu á ofninn, en það dugði lítið. Það var eins og ofninn forhertist við mjálmið og ólætin í kattar skömminni og áður en mig varði var kisa komin í ofninn með mottuna í klónum, og þar brann hvorutveggja til ösku á litilli stundu. En öskrin í vesalings kettinum. Þau verða mér í minni svo lengi sem eg lifi."

"Nú ertu að skrökva Kristján," mælti kona hans.

"Jæja, ef þú heldur að eg sé að skrökva þá er bezt að þú komir með köttinn og mottuna," sagði Kristján.

Arnljotur B. Olson
